

Alternativní věda a její pedagogická implikace

Radka Kučerová Drábková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radka KUČEROVÁ DRÁBKOVÁ**
Osobní číslo: **H118158**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Alternativní věda a její pedagogická implikace**

Zásady pro vypracování:

Zvolené téma zpracuji v souladu s pokyny obsaženými v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009), případně využiji další materiály obsažené v literatuře připojené k uvedenému textu. Při zpracování tématu budu dbát na dodržování zásad publikační etiky a budu dodržovat pravidla společenskovedního výzkumu. Dílčí výsledky při zpracování práce budu průběžně konzultovat s vedoucím bakalářské práce. Jsem si vědoma významu dodržování uvedených zásad.

Následující zaměření práce jsem konzultovala s vedoucím mé bakalářské práce:

- pojem alternativní věda a její kategorizace,
- rozšíření alternativní vědy v českém prostředí, zejména po roku 1989,
- rizika spojená s šířením alternativní vědy, možnost manipulace a zneužívání lidského vědomí, vliv komerce,
- některé pozitivní přínosy alternativní vědy,
- vědecké poznatky a fakta versus postupy alternativní vědy,
- implikace získaných výsledků do pedagogické praxe,

Součástí práce bude kvalitativní výzkum. Cílem práce je zjištění, zda může být alternativní věda uplatnitelná v pedagogické praxi při vzdělávání dětí i dospělých, proč je v současné době tak rozšířená a jak nás ovlivňuje.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Dolák, A. Filosofické interpretace pojmu paradigma a jejich uplatnění v sociální pedagogice. Brno: IMS Brno, 2010.

Grof, S. Psychologie budoucnosti. Praha: Argo, 2007.

Kučerová, S. Člověk - hodnoty - výchova. Prešov: Grafotlač, 1996.

Mornstein, V. A přece se netočí. Nakladatel: Nosková Věra, 2012.

Narby, J. Kosmický had. Praha: Rybka Publishers, 2006.

Ruiz, Miguel. Čtyři dohody. Praha: Pragma, 2000.

Tomáš, E. 999 otázek a opovědí na cestě poznání. Praha: AVATAR, 1993.

Sisyfos, Heřt J., Zlatník, Č. Věda kontra iracionalita. Praha: Academia, 2012.

www.sisyfos.cz

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Antonín Dolák, Ph.D.

Katedra společenských věd

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

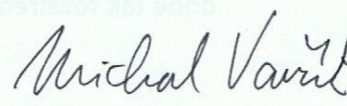
V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

vedoucí ústavu

Mgr. Michal Vavřík, Ph.D.

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

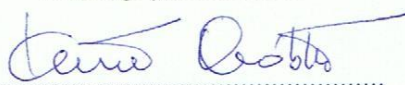
- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

RADKA KUČEROVÁ DRÁBKOVÁ

Jméno, příjmení studenta

Podpis

V Brně 4. 3. 2014

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na rozpor mezi názorem vědeckým a názorem tzv. alternativní vědy na řešení různých životních situací. Chtěla jsem zjistit, zda by bylo možné nebo i prospěšné některé z metod alternativních věd zapojit do pedagogické praxe. Abych mohla lépe popsat a zhodnotit některé postupy alternativní vědy, rozhodla jsem se získat vlastní zkušenosti a některé metody si sama vyzkoušet. Realizovala jsem výzkum, který byl založen na řízeném rozhovoru s významnými osobnostmi z obou stran mého zájmu. Rozborem získaných odpovědí jsem se pokusila najít odpověď na otázku, zda by se mělo o záplavě esoteriky v současné společnosti nadále mlčet, varovat před ní či zdali by některé zmíněné metody nemohly být přínosem pro sociální pedagogiku.

Klíčová slova: alternativní věda, reiki, hladina alfa, Sisyfos, Goscha, Čtyři dohody, smysl života, pomoc.

ABSTRACT

My bachelor thesis focuses on the differences between an opinion of scientific and alternative science as far as coping with various life situations is concerned. I wanted to find out whether it would be possible and also beneficial to incorporate some of the methods of alternative science into pedagogical practice. In order to be able to better describe and evaluate some procedures of alternative science, I have decided to gain my own experience and try out some methods myself. I carried out a research which was based on a directed interview with some distinguished personalities from both sides of my field of interest. Through analyzing the answers which I have gathered I have tried to address the question of whether one should be quiet about an increasing amount of esotericism in today's society, warn against it or make some of the mentioned methods beneficial in the sphere of social pedagogy.

Keywords: alternative science, reiki, alfa level, Sisyfos, Goscha, Four agreements, meaning of life, help.

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi pomáhali při zpracování této bakalářské práce. Zvláště PhDr. Mgr. Antonínu Dolákovi, Ph.D. za vstřícný přístup, podporu, metodickou pomoc a všechny cenné rady. Také patří poděkování všem respondentům, kteří mi věnovali svůj čas a ochotně se mnou spolupracovali. Děkuji také svojí rodině za podporu při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 REIKI	11
1.1 HISTORIE.....	11
1.2 POSTUP TECHNIKY REIKI.....	13
1.2.1 Vlastní zkušenost	15
1.2.2 Hodnocení	15
2 HLADINA ALFA	17
2.1 HISTORIE.....	17
2.2 HLADINA MODRÁ ALFA	18
2.2.1 Vlastní zkušenost	19
2.2.2 Hodnocení	20
3 ČTYŘI DOHODY	21
3.1 HISTORIE.....	21
3.2 CO JSOU ČTYŘI DOHODY	22
3.2.1 Dohoda č. 1 „Nehřešte slovem“	22
3.2.2 Hodnocení	23
3.2.3 Dohoda č. 2 „Neberte si nic osobně“	24
3.2.4 Hodnocení	24
3.2.5 Dohoda č. 3 „Nevytvářejte si žádné domněnky - nedělejte ukvapené závěry“	25
3.2.6 Hodnocení	25
3.2.7 Dohoda č. 4 „Vždy dělejte vše, jak nejlépe dovedete“	26
3.2.8 Hodnocení	26
4 GOSCHA TV, IGOR CHAUN	28
4.1 HISTORIE.....	28
4.1.1 Vlastní zkušenost	29
4.1.2 Hodnocení	29
5 CO JE KLUB SISYFOS	31
5.1 BLUDNÉ BALVANY	32
5.1.1 Hodnocení	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
6 ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY A JEJICH IMPLIKACE DO PEDAGOGICKÉ PRAXE. NÁZORY, POSTOJE, ANALÝZA.	37
6.1 ZÁKLADNÍ OKRUHY OTÁZEK	37
6.2 RESPONDENTI.....	38
6.2.1 Jaroslav Dušek, herec.....	38
6.2.2 Ing. Petr Velechovský, zakladatel Modré alfy	39
6.2.3 RNDr. Jiří Grygar, CSc., astronom, astrofyzik	40
6.2.4 Igor Chaun, scénárista, režisér, zakladatel internetového video kanálu Goscha TV.	40
6.2.5 Roman Mlejnek, speleolog, entomolog	42
6.2.6 Jitka Kučná, tajemnice Ústavního soudu	42

6.3	ŘÍZENÝ ROZHOVOR S JEDNOTLIVÝMI RESPONDENTY.....	43
6.3.1	Témata a analýza rozhovorů	43
7	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	63

ÚVOD

Víra v nadpřirozené jevy provází lidstvo po celou dobu jeho existence. Znepokojující otázky o smyslu a cíli lidského života, o tom, co je dobré a co špatné, co přijde po smrti, si v určitém věku klade prakticky každý jedinec. Definitivní a dokonalou odpověď na takové otázky nelze najít, lidé ji často čekají od různých náboženských vyznání, která se udržela dodnes. Podle statistiky Encyklopedia Britannica z roku 2005 vyznává v současné době křesťanskou víru přibližně 33% světové populace, 20% islám, hinduismus 13%, čínská národní náboženství více než 7%, buddhismus přes 6%, domorodá kmenová náboženství kolem 4% a asi 14% lidstva tvoří ateisté či lidé bez náboženství.

S rozvojem průmyslu a vědy v průběhu 19. a 20. století se projevil odklon od klasické náboženské víry a často se objevovaly tendence nahradit víru nějakou jinou alternativou, která by dokázala vysvětlit nevysvětlitelné. V Evropě a v Českých zemích se takové tendence objevovaly již v průběhu předchozích staletí, zejména při poměrně tvrdé rekatolizaci po Bílé hoře v 17. století. V moderní Československé republice po roku 1918 sice katolická víra opět ovládala obzvláště venkovské obyvatelstvo, ale stále se vyskytovaly skupiny a sekty, které oficiální náboženství neuznávaly. Odklon od náboženství zesílil v důsledku holocaustu po 2. světové válce. Pokračoval pak v dlouhém období komunistického režimu, kdy byli věřící vysloveně pronásledováni.

Po roku 1989 se u nás otevřely hranice nejen ke svobodě a volnosti při cestování, ale došlo i k otevření hranic v nás samotných a k uvědomění si, že smysl života nemusí být jen v materiálním zabezpečení základních lidských potřeb, jak propagovala marxistická teorie, a že pro život jsou podstatné i otázky týkající se lidského ducha. Začaly k nám pronikat různé náboženské směry a řada více či méně rádoby vědeckých, dříve nevidovaných společenství. Současně se objevilo mnoho nových pojmů a metod, jako je kineziologie, reiki, hladina Modrá alfa, aura a její měření, výklad karet, meditační techniky a řada dalších. Došlo k záplavě esoteriky, začaly být vydávány knihy s duchovní tematikou a na internetu se dodnes nachází tisíce odkazů na věštce, astrology nebo léčitele, takže se situace v oblasti tzv. alternativní vědy už stává nepřehlednou.

Domnívám se proto, že je vhodné pokusit se v této práci provést rozbor fenoménu tzv. alternativní vědy, zmapovat její jednotlivé kategorie a zjistit, zda může být využitelná v pedagogické praxi, proč je v současné době tak rozšířená a jak nás i bez našeho přispění

ovlivňuje. V první řadě chci poukázat na rizika spojená s šířením alternativní vědy, zejména na riziko možnosti manipulace a zneužívání lidského vědomí pod vlivem komerce. Pokouším se hledat i možné pozitivní přínosy těchto alternativních věd, např. možnosti psychického ulehčení života lidem v dnešní stresované a uspěchané době, možnost zamyšlení se nad smyslem života i na případnou implikaci získaných výsledků do sociální a pedagogické praxe. Srovnáním vědeckých poznatků s postupy alternativních věd je možno rozšířit obzory těch, kteří se podílejí na výchově dětí i dospělých a připravit je na případné otázky klientů. Pedagogové a sociální pracovníci by pak mohli klienty lépe poučit o smyslu života, naučit je reagovat na pojem smrti, varovat je před manipulací a podvody, ale poukázat i na jevy pozitivní, podložené subjektivními výpověďmi jednotlivců.

K objektivnímu rozboru alternativní vědy mně pomohl kvalitativní výzkum, provedený na malé skupině respondentů. Při tomto šetření, probíhající formou řízeného rozhovoru na téma současná věda versus alternativní vědy, uvedli své postoje, názory a zkušenosti např. režisér **Igor Chaun**, herec a mystik **Jaroslav Dušek**, **Petr Velechovský**, zakladatel terapie hladina Modrá alfa, **Jiří Grygar**, člen českého klubu skeptiků **Sisyfos** a další. Všichni respondenti souhlasili s tím, že mohu jejich názory v práci uvést a že výsledek rozboru jim předložím. Otázky připravené pro individuální rozhovor, týkající se osobnosti respondenta a jeho pohledu na rozpor mezi skutečnou a alternativní vědou, byly v průběhu rozhovorů operativně upřesňovány.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 REIKI

Jednou z populárních metod tzv. alternativní vědy je reiki. Reiki je technika, při které „terapeut“ přikládá ruce nad tělo pacienta, přijímá energii reiki z kosmu, předává ji nemocnému a stává se tak prostředníkem, přes kterého proudí tato vesmírná energie k pacientovi. Volně přeloženo z japonštiny slovo reiki znamená „životodárná spirituální energie.“ V kurzech je často označována jako „božská energie.“

Hunové z Polynésie tuto sílu nazývají Mana, Irokézové Orenda, v Indii se setkáváme s Pránou, v Číně s Čchi, v judaismu s Ruach, v islámu se silou Barraka a staří Egyptané znali životní sílu Ankh. S tímto způsobem léčení se setkáváme i v józe, tai-či, nebo při meditacích.

Na metodu reiki existuje řada odlišných názorů. Jinak je touto metodou osloven člověk, který prožívá bolest nebo psychické napětí a jinak ten, který k ní přistupuje jen ze zvědavosti. Mnozí jsou pak zklamáni, že se v jejich mysli a těle nic neděje. Teoreticky je reiki klasická relaxační technika, která má vést k fyzickému i duševnímu uvolnění. Výuka reiki probíhá ve třech stupních, z nichž první je hlavně o sebepoznání, ve druhém se nacvičuje práce s pacientem a třetího stupně dosahují pouze tzv. zasvěcení mistři. Na seminářích prvního stupně učitel poukazuje na skutečnost, že mnoho lidí se cítí jako vězni uvnitř svého těla, že jsou nesvobodní, žijí ve stereotypu, často přemýšlejí o smyslu vlastního života a rádi by překročili hranice svého poznání. Podle učitele nejvíce neklidní bývají ti, kteří jsou v životě nespokojeni a touží po změně. První stupeň reiki má pak být začátkem jejich cesty k poznání sebe sama. Ve skupině lidí, kteří se dobrovolně přihlásí a prvním stupněm výuky projdou, se často ukazuje, že tyto lidé zde dokážou o svém případném problému mluvit otevřeněji, než s přáteli či rodinou.

1.1 Historie

Metodu založil japonský původně katolický kněz Mikao Usui, který vyučoval na univerzitě v Kjótu. Když se ho prý studenti ptali, zda umí taky jako Ježíš uzdravovat nemocné, odpověděl, že takové zázraky neumí. Začal o tom hlouběji přemýšlet, odjel z Japonska do Ameriky, kde studoval na Chicagské univerzitě. Věnoval se studiu učení Buddha, který snad měl dělat podobné zázraky jako Ježíš, uměl uzdravovat nemocné a pracovat s energií. Dr. Usui potom trávil nějaký čas v klášteře zenových buddhistů u Tokia. Ani tam mu nikdo

neodpověděl na otázku, jak léčit tělo. Začal hodně meditovat, obrátil se do svého nitra a dostal vnuknutí, aby navštívil posvátnou horu Kurijama. Vydal se na tuto horu, kde se dvacet jedna dní postil a věnoval se meditacím. Legenda praví, že se podrobil zkoušce, která spočívala v třítydenní meditaci, půstu a modlitbách: *„Vybral si vhodné místo a naskládal před sebe 21 kamínků, jež mu měly pomoci měřit čas - každý den jeden kamínek odhodil. Poslední ráno této zkoušky, v nejtmaší hodině těsně před východem slunce, spatřil Usui světelnou střelu, mířící přímo na něj. Jeho první reakce byla před ní utéci, ale potom se zarazil. Rozhodl se, že přijme na svou meditaci jakoukoliv odpověď, i kdyby to měla být smrt. To světlo zasáhlo jeho třetí oko a na nějakou dobu ztratil vědomí. Potom uviděl, jakoby na obrazovce, „miliony a miliony duhových bublin“ a symboly reiki. Se zjevením každého jednotlivého symbolu obdržel zároveň i instrukce, jak ho používat, aby se léčebná energie aktivovala. Bylo to první zasvěcení do reiki, psychické znovuobjevení tohoto starodávného systému.“*(Stein, 2004 s. 44, 45). Usui pojmenoval léčivou energii REIKI, což znamená univerzální energie životní síly.

V každém barevném kruhu byly holografické znaky sanskrtu, se kterými se kdysi seznámil ve spisech tibetských buddhistů. Když z takového vidění procitl a scházel z hory, zranil si nohu. Přiložil si na ránu ruce - měl přitom pocit takové energie, že ruce mu téměř hořely - a zjistil, že bolest i krvácení ustalo. Využil těchto svých schopností, proslavil se jako léčitel a po dobu sedmi let léčil chudé lidi v Tokijské prefektuře. Jednou se mu stalo, že potkal žebráka, kterého již dříve vyléčil z nemoci, a přesto ho viděl opět jako žebráka. Tento člověk se po uzdravení zařadil do společnosti, oženil se, neunesl ale odpovědnost řádného života a rozhodl se, že bude raději znovu chudým žebrákem. Po této zkušenosti si dr. Usui uvědomil, že léčí sice tělo, ale ne ducha a že tělo a duch musí zůstat v rovnováze. Pacient musí umět převzít odpovědnost za své uzdravení a za svůj další život. Rozšířil proto metodu předávání energie o duchovní rozměr. Poznal, že reiki má vycházet ze srdce, má naučit lásku člověka k sobě samému, lásku k druhým, lásku k celému světu. Vyučoval pak reiki na japonských ostrovech až do roku 1893, kdy zemřel. Pracovat touto technikou naučil své žáky a reiki se pomalu začalo rozšiřovat i do ostatních zemí. První organizace reiki byla založena v Americe roku 1980. V dnešní době je tato metoda hodně rozšířena, ale problém je v nedostatku kvalitních poctivých mistrů tohoto umění a v nebezpečí jejího možného komerčního zneužití.

1.2 Postup techniky Reiki

Zájemci nejdříve projdou úvodním seminářem, který se týká poznání sebe samého a poznatků o čakrách. Dozvědí se, že existuje sedm hlavních čaker. Je to čakra kořenová – hráz mezi pohlavními orgány a konečníkem, druhá čakra je křížová - mezi stydkou kostí a pupkem, třetí čakra solárního plexu – kousek nad pupkem, čtvrtá čakra srdeční – nad hrudní kostí, pátá čakra krční – mezi krční jamkou a ohryzkem, šestá čakra čelní – střed čela a sedmá čakra korunní – temeno hlavy. Přikládání rukou nad tyto čakry je pro začátečníky první učení, jak využívat reiki.

„...od té doby, co si pravidelně dávám reiki, mám najednou víc času než dřív. Už bych se nechtěla vzdát té hodinky, co si sama dopřávám. Většinou si reiki dávám ráno, než vstanu, a den mi pak ubíhá zcela jinak. Jindy jsem už myslela na to, jak prožiji den a co všechno mě čeká. Nikdy jsem si nenašla čas pro sebe, štvála jsem se a myslela, že vůbec nic nedokážu. Stala jsem se klidnější a uvolněná.“ (Ziegler, 2000, s. 24)

„Po I. stupni reiki jsem měl dohodnutou večeři. Byla to velice vkusná restaurace, kde sedělo hodně dobře oblečených lidí. Během jídla jsem měl najednou pocit, že za fasádou dokážu cítit energii. Jako bych viděl a slyšel na několika úrovních současně. Hlasy mi najednou připadaly nepřirozeně hlasité. V rozhovorech jsem cítil vyumělkovanost. Všechno mi připomínalo divadelní kulisu, kde každý každému nahrává. Cítil jsem se tam špatně a zbytečně. Byla to pro mě naprosto nová zkušenost, nic podobného jsem dosud nezažil.“

(Ziegler, 2000, s. 44)

Další seminář je věnován druhému stupni reiki a frekventanti se učí pracovat se symboly.

První symbol se nazývá silový, světelný spínač. **CHO-KU-REI:**

Tento symbol se může nakreslit nad jídlem, nad dlaň, nad ležícího člověka, nad čakry. Má absolventa kurzu spojovat s vesmírnou energií, která pak proudí skrz jeho ruce a je předávána dál.

Druhý symbol se nazývá emocionální. Má podporovat pozitivní změny v chování, má nechat vyplout na povrch potlačené emoce, má vést ke zklidnění, eliminovat deprese, hněv, nervozitu, smutek.

SEI-HE-KI:

Může se zapojit obdobně jako první symbol CHO-KU-REI

Třetí symbol je dálkový symbol. Údajně se dá tento symbol posílat na člověka, ale i do jeho minulosti nebo budoucnosti. Např.: mám zítra důležitou schůzku, pošlu si tam tento symbol, aby tam byla pozitivní energie a setkání dopadlo dobře.

HON-SHA-ZE-SHO-NEN:

Další symboly jsou pro mistra učitele reiki třetího stupně. Tento seminář jsem již neabsolvovala. Při provádění léčebných sezení je nositel třetího stupně reiki nazýván zasvěcený mistr a jeho schopnost léčit by měla dosahovat mnohem vyšší úrovně.

Obrázky čerpány ze zdroje:(<http://dotekyreiki.webnode.cz/reiki/reiki-i-iii->)

1.2.1 Vlastní zkušenost

Prošla jsem popsané semináře reiki prvního a reiki druhého stupně. Dále pokračovat nechci. Přesto, že jsem ke všem metodám tzv. alternativní vědy značně skeptická, průběh „terapie“ po absolvování semináře reiki II mě značně překvapil. Moje „pacientka“ se položila na lehátko, já jsem ji požádala, aby se uvolnila a zavřela oči. Potom jsem bez její součinnosti v tichu zapojila dané symboly do rukou a rukama lehce přejížděla nad jejím tělem. Najednou se mně zdálo, že do té ženy vidím a začaly mi vyplývat příběhy z jejího života, občas i tajné a velmi intimní. U příběhu jsme se zastavily a začaly si o něm povídat. Automaticky mě napadaly některé otázky: Proč přitahuješ stejné typy mužů a v partnerství děláš stejné chyby? Protože jsi nevyřešila před deseti lety jistý problém a v podvědomí si jej neseš stále? Je třeba se vrátit do této doby a celý příběh v mysli znovu probrat. „Pacientka“ to provedla a po skončení „terapie“ přiznala, že ucítila značnou psychickou úlevu, že lépe poznala sama sebe, a podařilo se jí překonat do té doby pevnou emoční blokádu. Přemýšlela jsem nad popisovaným průběhem, napadlo mě, že každému z nás se jistě před deseti lety přihodila nějaká významnější událost, že existuje vysoká pravděpodobnost přitažlivosti stejných typů partnerů, ale nemohu jednoduše vysvětlit svůj vzhled do osoby pacientky ani prokázat, zda to bylo díky reiki, intuici, náhodě nebo jiné schopnosti. Moje snaha je popisovat vlastní zkušenost co nejobjektivněji, napojení na podvědomí pacientky neumím vysvětlit, nejsem vědec a moje práce má pouze zmapovat některé metody tzv. alternativní vědy. Semináře výuky reiki se samozřejmě platí. Existují dnes i takzvaně zasvěcení mistři učitelé stupně reiki III, kteří mohou vyučovat další adepty. Pokud vím, tak reiki I a reiki II se finančně pohybují kolem 1500 Kč. Třetí stupeň patří už k dražším.

1.2.2 Hodnocení

Vlastní zkušenost mě dovedla k poznání, že reiki lidem neublíží a pokud se někdo dobrovolně účastní a spolupracuje, může mu přinést sebepoznání a psychické uvolnění. Zdraví nepoškozuje, stojí však nějaké peníze a může tedy být komerčně zneužívána. Samozřejmě platí, že pokud někdo projde několika víkendovými semináři, nemůže se hned dobře vyznat v lidském podvědomí a pomáhat v léčbě. Kosmická energie reiki není prokazatelná, ani není prokazatelné, že symboly výše uvedené existují. Jak uvádí vydaná kniha za podpory českého klubu skeptiků Sisyfos:

„Reiki patří do rámce metod parapsychologických, ale obsahuje i prvky spirituální. Reiki je metoda neškodná. Její účinek spočívá v sugestivním, autosugestivním, relaxačním, tedy v podstatě v placebovém efektu. Objektivně její specifický účinek potvrzen nebyl, nelze jej ani předpokládat.“ (Heřt, 2011, s. 128)

2 HLADINA ALFA

Jednou z rozšířených metod alternativní vědy je tzv. hladina alfa. Vychází z vědecky prozkoumaných poznatků o fungování lidského mozku v průběhu bdění i spánku. V prvním ročníku této školy jsme měli přednášky z psychologie pod vedením doc. PhDr. Františka Vízdala, ve kterých jsme se mj. dozvěděli, že v okolí našeho mozku vzniká vlivem složitých biochemických procesů slabé elektromagnetické pole, které vibruje v různých frekvencích:

Hladina Beta – 14-40 Hz - normální bdělý stav

Hladina Alfa – 8-13 Hz - stav bdělého odpočinku bez pocitu ospalosti, „vede k pocitu uvolnění a bezpečí, duševní pohody, pomáhá ke zlepšení spánku, **studijních výkonů**, zvýšení pracovní produktivity, snížení strachu a úzkosti. Alfa vlny jsou hlavním indikátorem vědomé pozornosti a reprezentují bránu mezi vědomím a nevědomím.“ (Vízdal, 2009, s. 23)

Hladina Theta - 4-8 Hz - stav těsně před usnutím, REM (rychlé pohyby očí)

Hladina Delta - 1-4 Hz - nejpomalejší mozkové vlny, spánek

Ten, kdo chápe učení jako celoživotní proces, má dobré vyhlídky zůstat do vysokého věku svěží a výkonný. Tato alternativa by měla umět navést člověka ke komunikaci se svým podvědomím. Každý se potýká se stereotypem, tak jako je nastavený celý náš pozemský život. Den se střídá s nocí, čas ubíhá všem stejně. Modrá alfa by nás měla navést na zvládání každodenních situacích. Pracuje s naší pamětí a dokáže najít vnitřní klid, **napomáhá snadnějšímu učení**. V hladině Alfa jsme schopni změnit naše programy z dětství. Tvrdí se, že můžeme změnit omezující programy. Posiluje naši imunitu a neutralizuje stresové hormony. Pobyt v hladině Alfa by měl být dle jejích prozatímních výzkumů velmi prospěšný pro naše tělo a mysl. Stav hlubokého uvolnění.

2.1 Historie

K prvnímu snímání aktivity mozku využil německý neurolog Hans Berger (1873-1941) v roce 1924 strunový galvanometr. Jako elektrody použil tenké platinové drátky zavedené pod pokožku. Moderní věda zabývající se výzkumem frekvenčních aktivit mozku používá

přístroj zvaný encefalograf (EEG). Tento přístroj má množství elektrod, které se rozmístí na přesně určená místa na hlavě, elektrody snímají frekvenční aktivitu z konkrétních částí mozku a jejich výsledek se promítá na monitoru jako aktuální mozková aktivita. Jelikož je frekvence mozkových vln velice nízká, tak se mnohdy hovoří o pulsech či rytmech.

„EEG sleduje na základě korových akčních potenciálů aktivitu mozku při různých psychických i fyzických stavech jako je bdění, spánek, pohyb apod. Z důvodu časové a finanční náročnosti je tato metoda nejméně využívána v oblasti biologické zpětné vazby, ale své uplatnění si získala v diagnostice i terapii některých psychických poruch.“
(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Biofeedback>)

Zastánci alternativní vědy přišli s myšlenkou, že by bylo možné mozek „natrénovat“ tak, aby se mozkové vlny dostaly uměle do požadované frekvence hladiny alfa a tím by lidský jedinec využil tohoto stavu k odstranění nežádoucích účinků a posílení kladných procesů v podvědomí. Hladiny alfa podle nich lze dosáhnout meditací a dokonalým duševním soustředěním. O hladině alfa, která umožňuje vstup do lidského podvědomí, napsali knihy např. americký řečník a spisovatel Jack Canfield (1944), autor několika bestsellerů John Assaraf (1961), nebo odborník na marketing Randy Cage (1959).

2.2 Hladina Modrá alfa

U nás se nácvikem meditací, vedoucích k vyvolání mozkové frekvence typu alfa zabývá ing. Petr Velechovský, který nazval své semináře Modrá alfa. Na mozkovou frekvenci alfa se zaměřil právě proto, že při ní tělo sice odpočívá, ale v mozku probíhají procesy, které mohou pozitivně naladit lidské myšlení. Mohlo by to vést i ke zlepšení procesu učení, což by mohlo mít značný význam v pedagogické praxi. Petr Velechovský tvrdí, že když elektromagnetické pole mozku pulsuje v hladině alfa, je člověk schopen měnit své programy zafixované z dětství, že tento stav hlubokého uvolnění je prospěšný pro lidské tělo i mysl a že může ovlivnit i myšlenky v bdělosti, lidské emoce a vzorce chování. Při osobním setkání mně Petr Velechovský poskytl rozhovor. V praktické části práce uvedu jeho názory na alternativní vědu a její možnou implikaci do pedagogické praxe. Zajímavé je si projít semináři a tak si ukotvit vlastní názor.

„První sestup do alfy, Brumák, Afirmace, Návrat z alfy, Obrazovka mysli, Mentální trénink, Tajný koutek, Pozitivní myšlení, Pozitivní vyjadřování, Přeladění prožitkem, Mozková

komunikační síť, Materializace myšlenky, Naladění v naší hlavě, Praxe přeladění, Programování, Zápis programu, Zapínač, Pojistka, Ukládání programu, Posilování programu, Programování bližního svého, Hubnutí, Praxe programování, Vzorový program pro mentální léčbu, Orientace v životě, Mé staré JÁ, Vůle ke změně, Mé nové JÁ, Hledání parkety, Mentální pracovna, Projekt pracovny, Cesta do pracovny, Přivítání poradců, Komunikace s poradci, Balzám na duši, Spánek, Mentální budík, Méně spánku, REM fáze, Sny, Využití spánku, Technika usínání, Technika sklenice vody, Paměť, Teorie paměťových kolíčků, Praxe paměťových kolíčků, Učení, Superlearning živě, Superlearning na kazetách, Učení s využitím alfy, Výchova dětí, Zkušená duše, Sebeuplatnění, Jídlo, Citová nádrž, Oblékání a zdraví, Nerost a rostlina, Dojmy z nerostu a rostliny, Zdraví, Zdravé pozitivní myšlení, Zdravý denní režim, Zdravé jídlo, Kineziologie, Splynutí, Dojmy ze sjednocení, Studie zdravotního stavu, Příprava na mentální léčbu.“ (Velechovský, Havelka, 2002, s. 8)

2.2.1 Vlastní zkušenost

Zúčastnila jsem se jednoho ze seminářů Modrá alfa ing. Petra Velechovského a pokusím se popsat jeho průběh. Bylo nás kolem šedesáti, lidé různých věkových kategorií, ženy i muži. V první fázi jsme byli vyzváni, abychom mysleli pozitivně, abychom si ujasnili, jak pevně stojí „stůl“ našeho života a jakých cílů chceme dosáhnout. (Moje osobní cíle byly: zvýšit sebevědomí, více optimismu v životě, otevření se více lidem, harmonie, klid). Další fází byl nácvik přístupu do hladiny alfa. Po zamyšlení nad osobními prioritami jsme pokračovali fyzickou relaxací, zavřeli oči, klidně dýchali a uvolnili celé tělo. K uvolnění a uklidnění mysli má vést barevná škála, kterou jsme si měli vybavit. Začalo se červenou barvou – fyzické uvolnění, následovala oranžová – citové uvolnění, žlutá – uvolnění mysli, zelená – navození míru a harmonie, modrá – láska, světle fialová – duchovní zklidnění a nakonec tmavě fialová – vnitřní klid a ticho. (Můj osobní pocit byl takový, že se cítím lehce, prostupuje mě zář, úsměv, pocit štěstí). Následovala technika vytvoření tzv. mentální pracovny. Měl to být jakýsi pokoj, který si každý mohl v mysli zařídit po svém. Podstatné bylo, že do této pracovny si každý mohl pozvat kohokoliv. Další krokem byly základy tzv. mentálního léčení. Byli jsme rozděleni do dvojic, mojí partnerkou se stala cizí paní, jednalo se o vzdělanou osobu - doktorku medicíny. Řekla mi rok narození svého tatínka a chtěla vědět, co mohu zjistit, když jej pozvu do své mentální pracovny. Pozvala jsem pána do své mysli, v pracovně se usadil na sedačku, byl šedý, smutný, plný zloby. Když jsem pronikla do jeho osoby, cítila jsem těžkou operaci, přišel

mně na mysl bypass. Jako bych cítila jeho povahové vlastnosti - zloba, nadřazenost, doma téměř despota. Rodina trpěla, žena se trápila. Paní doktorku vidím jako dcerku, která nežije v láskyplném prostředí a traumata z dětství si nese dodnes. Když jsem pak otevřela oči a celý příběh jí vyprávěla, byla velmi překvapena, že jsem měla takové pravdivé a poměrně intimní informace. Neumím na to odpovědět dodnes. Intuice? Kdybych se měla napojit přímo na paní doktorku, mohla bych vyzorovat něco z jejího chování, ale měla jsem k dispozici jen datum narození člověka, u kterého jsem v mysli uviděla, že má, tento pro mě neznámý pán, bypass. Metoda hladiny alfa má kromě uvedené meditace navést lidského jedince k přepracování svého životního stylu, naprogramovat jej k pozitivnímu vnímání okolního světa a pomáhat k vytvoření pozitivních vzorců chování. K tomu má sloužit i využití bdělého stavu při naladění mozku na frekvenci beta, kdy je možno si pozitivní směřování života představit jako scénář k novému filmu. Jedinec si představí, co chce v životě změnit, datum začátku, děj tohoto nového příběhu, zapojí všechny smysly i emoce a film může spustit. Podstoupí test svého „starého já“, ve kterém vyjmenuje všechna pozitiva i negativa a zapíše si, jak má vypadat jeho „nové já“. Ve fázi zklidnění v hladině alfa si pak toto „nové já“ má uložit v mysli ve své „mentální pracovně“. Takto uložený „film“ pak vede člověka k tomu, aby se propracoval k hlavnímu cíli života, tj. za všech okolností se cítit dobře.

2.2.2 Hodnocení

Moje pocity v průběhu meditace při tzv. přechodu do hladiny alfa a to, co jsem v mysli viděla, neumím vysvětlit. Nevím ale, zda tato metoda přináší jen pozitiva, i když sebepoznání každého jednotlivce určitě není na škodu. Pokud by metoda sloužila jen ke zklidnění člověka a pokud by k tomu pomohla barevná škála v lidské mysli, nemůžeme ji považovat za škodlivou. Jestli lze vlivem této metody zcela změnit vzorce lidského chování si netroufnu posoudit, domnívám se, že spíše ne. I tato technika se však dá zneužít, mohli by ji využívat například dealeři, kteří by díky ní uměli psychicky zpracovat zákazníky, aby kupovali nabídnuté zboží. Je to zase jen o přístupu každého z nás, na tuto techniku chci poukázat z pohledu pedagogického, že určitá autosugesce, trénink, uvědomit si sám sebe v klidu, nás může posunout pozitivním směrem. Ne však, že nám vyřeší všechny problémy a je všemocná.

3 ČTYŘI DOHODY

Dalším fenoménem z oblasti tzv. alternativní vědy, se kterým jsem se osobně setkala, je systém myšlení nazývaný „Čtyři dohody“. Studuji sociální pedagogiku a přemýšlela jsem o tom, k čemu by způsob myšlení Čtyř dohod mohl být v daném oboru přínosem. Sociální pedagogika je disciplína: *„zabývající se širokým okruhem problémů spjatých s výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých. Mezi tyto problémy patří zejména poruchy rodiny a rodičovství, náhradní rodinná výchova, týrané, zneužívané a zanedbávané děti, delikvence a agrese mládeže, drogová závislost mládeže, dodržování práv dítěte, resocializace a reedukace trestaných osob, a další“*. (Jůzl, 2010 s. 48). Domnívám se, že přečtení knihy o Čtyřech dohodách, případně zhlédnutí představení **Jaroslava Duška** o tomto tématu, by mohlo pro mnohé lidi z rizikových, případně sociálně znevýhodněných skupin populace, pokud by v sobě našli sílu změnit své myšlení, přispět ke zvýšení kvality života.

Knihu „Čtyři dohody“ sepsal Don Miguel Ruiz. Pojednává v ní o učení starých Toltéků, které spojil s moderním myšlením. Dodržováním daných dohod by mělo u lidského jedince dojít ke změně chování a pomoci mu postupně proměnit život v nový prožitek svobody, štěstí a lásky. Obsah těchto dohod je ale určen jen pro typy lidí, kteří jsou schopni si uvědomit, že za svoje problémy jsou odpovědni sami, kteří nechtějí hledat viníky v ostatních, ale chtějí změnit své myšlení a jednání. Moje práce by měla ukázat pozitiva i negativa takového myšlenkového proudu. Dovedlo mě k tomu nejen prostudování těchto dohod z knih, ale i mé opakované osobní setkávání se s hercem Jaroslavem Duškem, který se touto tematikou dlouhodobě zabývá. Jeho představení na uvedené téma jsou vždy vyprodaná. Jak sám říká, dříve, když začínal, byly ohlasy často negativní, ale postupně si získal přízeň obecnostva a jeho lidský, vtipný přednes dnes oslovuje více a více diváků. Podle jeho názoru by dokonce uvítal, kdyby se knihy o Čtyřech dohodách zařadily mezi povinnou četbu pro mládež.

3.1 Historie

Když jsem pátrala, kdo jsou to Toltékové, kdy a kde žili, moc jsem se toho nedozvěděla. Podle některých současných studií Toltékové vůbec neexistovali, mohl to být aztécký mýtus k legitimizaci aztécké kultury. Tato možnost je pravděpodobná, mnohé jiné kultury se také zaštiťovaly mocnými předchůdci, kteří ale byli vymyšleni. Vždyť i Přemysl Oráč,

zakladatel českého dlouhodobě vládnoucího rodu, je pravděpodobně postava vymyšlená kronikářem Kosmou.

„Jménem Toltékové jsou označováni obyvatelé státního útvaru ve Střední Americe, existujícího v době předkolumbovské Ameriky. Název tohoto kmene byl použit v mnoha středoamerických studiích provedených různými akademiky, kteří poukazovali na předky Aztéků. Toltékové jsou prvními, o nichž se zmiňují anály Údolí Mexika, vzhledem však k různým pověrám a mýtům, které přežily, se v minulosti pochybovalo o jejich existenci. Dodnes se přesně neví, zda byli původním etnikem nebo spíše mýtem Aztéků a jiných civilizací. Toltékové mluvili nahujsky, stejně jako Aztékové a ostatní kmeny západního Mexika. Tento jazyk dodnes přežívá ve středním Mexiku a mluví jím více než milión lidí.“

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tolt%C3%A9kov%C3%A9>)

Ve 20. století sepsal spisovatel Carlos Castaneda knihy o toltéckých tradicích a magických rituálech. Mnoho z těchto děl se stalo bestsellery v letech 1968 až 1998. Mezi lidmi se stali Toltékové oblíbení zejména v USA díky knihám Miguela Ángela Ruize. Postoje a myšlení Dona Miguele Ruize ovlivnila autonehoda, při které málem zemřel a ocitl se „mimo tělo.“ Tento zážitek ho pak přivedl k tomu, že se začal intenzivně věnovat toltéckým tradicím, se kterými jej seznamoval jeho dědeček a matka.

3.2 Co jsou čtyři dohody

Čtyři dohody se dají shrnout pod pojem učení o mysli, o duši, o těle. O tom, jak žijeme v určité pasti naší mysli a necháváme se polapit do schémat, která postupně začneme považovat za realitu. Neumíme pochopit, že jsou postavena na vratkém základě a díky tomu se dokážeme na jedné straně neuvěřitelně trápit, být nešťastní a cítit se osamělí, na druhé straně pak zažívat pocity nepatřičné euforie nad banalitami. Podle tohoto učení nám uniká, že naše mysl je přetížená nepravdivými informacemi. Úspěšné divadelní představení **Jaroslava Duška**, kde je myšlenkový směr čtyř dohod rozebrán, zaznamenala na DVD i dokumentaristka Olga Špátová. Osobně jsem toto představení navštívila vícekrát, abych jednotlivé dohody mohla v této práci lépe popsat.

3.2.1 Dohoda č. 1 „Nehřešte slovem“

„Bud' zticha, prostě neumíš zpívat,“ či jiné, nenápadnější povely: „Zpomal. Když mluvíš, není ti rozumět.“ Kam vedou podobné výroky? Vedou k vytváření menších komplexů

a vnitřních problémů, které se mohou později rozvinout v horší, skutečný problém; pokud osoba není duševně obrněna proti zevním útokům. Je-li tato osobnost slabší, řekněme třeba vaše malá dcera, pravděpodobně přestane zpívat. A nejen to. Bude se cítit hloupě, a to pokaždé, kdyby měla zpívat. Pravděpodobně už nikdy moc zpívat nebude.“

(http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cty%C5%99i_dohody)

Tuto dohodu rozvíjí **Jaroslav Dušek** dalšími příklady, kdy slovo může zranit, zničit, jako: „Ty jsi ale hloupá..., ty jsi ale ošklivá holčička.“ Různá slova slyšíme, jakmile se narodíme, kdy rodiče jsou pro nás Bohové. Všechno vědí, oni nám říkají slova – nebe, pták, mrak, déšť, tráva, kráva, která přiřazují určitým věcem nebo živočichům. To jsou podstatná jména, ale pak se přidávají jména přídavná a začínáme rozlišovat. Jaké to je? Dobré nebo špatné? Jsem hodný nebo zlobivý? Dostanu odměnu nebo trest? Bohové (rodiče) mají raději, když jsme hodní. Děti touží po pochvale. Znají první věty, ale jak mají rozluštit slova jako např.: Vystřel! Vypadni! Roztrhnu tě jako hada! Jdi mi z očí! Ihned se uklidni! To je přece náročný pokyn i pro zkušeného jogína.

Miguel Ruiz: „*Slovy vyjadřujeme všechno, svou vůli, své úmysly, svou lásku a svou víru.*“
(Ruiz, 2000 s. 52)

3.2.2 Hodnocení

Podle prvního pohledu se zdá dodržování dohody „Nehřešte slovem“ velmi snadné, ale v reálném životě vidíme, že všude kolem je neustále porušováno. Je to snad omluvitelné tím, že žijeme v uspěchané době, že lidi pohlcuje práce, že není čas na řádnou výchovu dětí. Ale fakt, že slovo má obrovskou sílu, bychom si měli stále uvědomovat. Historie nás o tom už mnohokrát měla možnost přesvědčit, např. jen připomínkou toho nacistického pána s knírkem, který slovem zbláznil miliony lidí. Zjednodušeně lze tuto dohodu vyložit takto: „Lidé, nepoužívejte slova proti sobě!“ Domnívám se, že by se chování podle této teze mohlo použít jako příklad **ve školství pro děti a mládež** i pro poučení většiny dospělých. Přesto i tato myšlenka má svoji slabinu: slovo samozřejmě může ranit, ale někdy je nutné úmyslně slovem bojovat a tím zraňovat a to v osobním i veřejném životě. Někdy je totiž potřeba říci tvrdou pravdu, která sice zraňuje, ale takový rázný řez je ve svém důsledku nakonec laskavější než pokrytecká lež.

3.2.3 Dohoda č. 2 „, Neberte si nic osobně“

Miguel Ruiz: „...představte si, že jste dítě, které udělalo malou chybu, jež rozzlobila otce, který zakřičí, že jste hlupák a měl byste se stydět. Jako dítě s otcem souhlasíte, protože mu stoprocentně věříte. Dodnes si pamatujete, co vám otce říkal a souhlasíte s tím. Dnes ale, když vám někdo řekne, že jste udělal chybu a měl byste se stydět, okamžitě se rozzlobíte, protože tomu věříte. Pokud ale přestanete věřit tomu, co vám druzí říkají, nic vás nebolí a můžete se smát. Když věříte, že si něco zasloužíte a někdo vám řekne, že si to nezasloužíte, nemá to na vás žádný účinek, protože tomu nevěříte. Zasmějete se tomu a řeknete mu, no jasně máte pravdu, ale nevěříte tomu.“ (Ruiz, 2000 s. 164)

Tento myšlenkový postup dohody vede u člověka k vnitřnímu klidu a odolnosti vůči manipulaci. Lze si představit, že osoba, která k vám hovoří, hovoří jen zdánlivě, že sami zosobňujete jakési zrcadlo a dialog je vlastně veden jen jednosměrně. Protějšek pak vidí jen svůj vlastní, zmatený odraz ve vás, protože lidé technicky sami sebe vnímat moc nemohou.

„I když se nějaká situace jeví jako osobní, i když nás jiní přímo urážejí, nemá to s námi nic společného. To, jak se vyjadřují ostatní, je v souladu s dohodami v jejich myslích. Pojímáním věcí osobním způsobem se stáváme snadnou kořistí.“

(http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cty%C5%99i_dohody)

V představeních **Jaroslava Duška** je uvedena řada příkladů, jak dodržování myšlenkových pochodů podle této dohody pomáhá jedinci k vnitřnímu uklidnění, že není třeba si vše brát osobně. Pokud nám někdo řekne „Ty jsi hloupý“, je třeba si uvědomit, že to pronesl jeden člověk ze sedmi miliard obyvatel naší planety, že tato věta se netýká nás, že se týká jeho. On to řekl, mluví o sobě, prozrazuje se. Pro nás je nejlepší hned mu odpustit a tím eliminovat po takové větě v nás nahromaděný přetlak. Pokud to však nejsme schopni dokázat, můžeme si negativní emoci nosit v sobě po dlouhá léta.

3.2.4 Hodnocení

Dodržování takového myšlenkového pochodu opět vypadá velmi jednoduše, ale řídit se podle něj každému nepůjde zlehka. Osobně vidím v této dohodě hodně moudrosti a pochopení, které by mohlo vést k menšímu trápení v životě. Asi by ale nebylo jednoduché takový způsob myšlení předat celé generaci od dospívajících dětí až k dospělým různého vzdělání.

3.2.5 Dohoda č. 3 „Nevytvářejte si žádné domněnky - nedělejte ukvapené závěry“

„Pokud nerozumíme, zeptejme se. Mějme odvahu klást otázky, dokud nám nebude vše tak jasné, jak by mělo být. Dokonce ani pak se nedomnívejme, že víme o dané situaci vše, co by se o ní dalo vědět. Vytváříme si domněnku, že každý vidí život stejně jako my. Problém s vytvářením domněnek je v tom, že věříme, že jsou pravdivé. Vytváříme si domněnky o tom, co jiní říkají nebo dělají a tyto domněnky pak vztahujeme na sebe. Máme potřebu vše ospravedlnovat, vysvětlovat a všemu rozumět, abychom se cítili bezpečně. Máme mnoho otázek, které si žádají odpovědi. Když nám někdo něco řekne, vytvoříme si domněnky, když nám nic neřekne, vytvoříme si je také, protože potřebujeme naplnit svou potřebu vědět, mít (nějaké) vysvětlení. To proto, že nemáme odvahu klást otázky.“

(http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cty%C5%99i_dohody)

Miguel Ruiz: *„...vidíte tu ženu, co sedí vedle vás? Vytvoříte si o ní určitou představu, ale nemáte ani tušení, co si myslí. Můžete se domnívat, že víte, co si myslí. Můžete se domnívat, že znáte své děti, otce, matku nebo svého psa, ale ve skutečnosti je neznáte. Víte o nich jen to, co si o nich myslíte. A to je pravda jen pro vás, ve skutečnosti nikoho nikdy znát nebudete. Stěží znáte sám sebe, ale předstíráte, že znáte ostatní lidi.“* (Ruiz, 2000 s. 168)

I v představeních **Jaroslava Duška** je třetí dohoda vtipně komentována a provázena příklady ze života. Například si všimneme, že kolega nás nepozdravil a okamžitě v myslí vytváříme spekulace a domněnky typu: Nepozdravil nás, asi nás nemá rád. Nebo: Možná si nás nevšiml. Nic o něm nevíme, mohl být jen unavený nebo zamyšlený. Nebo jiné příklady: Co váš dospělý syn? Jak to, že ještě nikoho nemá? Ihned se objeví domněnka o řadě důvodů, které mu brání v navázání kontaktu se ženami. Vytváříme si spoustu domněnek o lásce, o tom, jak jeden druhého může vlastnit, o tom, jak snadno půjde partnera změnit apod.

3.2.6 Hodnocení

Tato dohoda by potřebovala psychologický rozbor, asi není jedince, který by se vyhnul vytváření domněnek. V životě je přirozené vytvořit si na nějakou novou informaci, určitou domněnku a z ní utvořit svůj závěr. Jistě by však neměla být taková domněnka zcela nepodložená a závěr ukvapený. Předložit uvedenou dohodu mládeži a uvádět vtipné příklady na tato témata by však mohlo být pro pedagogiku přínosem. Platí určitě,

že udělat si závěr na základě své domněnky je správné, ale je třeba umět své závěry pod vlivem dalších informací revidovat. Celý náš život je o sbírání zkušeností, z kterých vyvozujeme stále moudřejší domněnky, jinak bychom žili jako slepí.

3.2.7 Dohoda č. 4 „Vždy dělejte vše, jak nejlépe dovedete“

Miguel Ruiz: *„Dělat to nejlepší, co můžete, neznamená, že bychom se měli snažit každému zalíbit. Pro druhé lidi nebudete nikdy dost dobří. Ne vždy děláme to nejlepší, čeho jsme schopni. To záleží na naší náladě, která se mění z hodiny na hodinu, ze dne na den, budeme-li však dodržovat své nové dohody, budeme stále lepší a lepší.“* (Ruiz, 2000 s. 174)

Lidé chodí do práce s myšlenkou na peníze, které dostanou. Ale máme-li doopravdy rádi to, co děláme, pak to přirozeně děláme nejlépe, jak dovedeme a ještě se přitom bavíme. Aby byl člověk v práci spokojený, měly by být splněny alespoň tři základní podmínky: aby danou práci dobře ovládal, aby ho bavila a aby za ni byl dobře odměněn. Někdy může ke spokojenosti stačit splnění dvou z uvedených podmínek, ale splnění pouze jedné nebo žádné vede většinou ke značné nespokojenosti.

Tuto myšlenku rozvíjí **Jaroslav Dušek** ve svých představeních velmi obšírně. Poukazuje na skutečnost, že mnoho lidí pracuje jen kvůli odměně a výsledkem je, že se poctivé práci spíše brání. Celý týden sice pracují, ale ne proto, že mají práci rádi, ale proto, že pracovat musejí, aby zaplatili nájem, aby uživilí rodinu. Cítí frustraci a jsou nešťastní, i když dostanou peníze. Mají pak dva dny na odpočinek, kdy se z pracovního kolotoče snaží uniknout. Někteří se opíjejí, protože nemají rádi sami sebe a nejsou spokojeni se svým životem. Na druhé straně existuje řada lidí, kteří pracují s potěšením, aniž by za to očekávali nadměrnou odměnu a mají radost ze všeho, co podnikají. Takovým pak obvykle přichází odměna také, ale nejsou k ní připoutáni a nakonec dostanou víc, než očekávali.

Podle Jaroslava Duška ti, kteří vše co dělají, dělají vždy, jak nejlépe dovedou, si skutečně užívají života, baví se, nenudí se, necítí frustraci. Neposkytují Soudci (který je v lidské hlavě) příležitost, aby je shledal vinnými. Není snadné tuto dohodu dodržovat, ale je to dohoda, která jedince dokáže skutečně osvobodit. Musí ale být schopen uvědomovat si své chyby a učit se z nich.

3.2.8 Hodnocení

S myšlenkami prezentovanými touto čtvrtou dohodou lze bez větších výhrad celkem souhlasit. Pochopitelně nelze dosáhnout toho, aby každý byl se svou prací spokojen. Ale

určitě lidé, kteří pracují s potěšením, práce je baví a odvádějí ji, jak nejlépe umí, jsou v životě spokojenější než ti, pro které je práce jen nutné zlo. Bylo by vhodné tuto myšlenku nenásilně vštípit mládeži a vést ji tak k odpovědnému výběru budoucího povolání. Ale ani v tomto případě nelze uvedenou myšlenku považovat za dogma. I nejlepší pracovníci potřebují občas odpočinek, nelze vše dělat úplně perfekcionisticky. Někdy i méně dokonale odvedená práce má svou hodnotu a své místo. I mimopracovní osobní život utváří velmi podstatně naši spokojenost a z osobního hlediska může být pro nás stejně důležitý nebo ještě důležitější jako ten pracovní.

„My, příslušníci západní kultury, máme své paradoxy. Racionalismus nám přinesl neočekávaný blahobyt, a přesto jen málo z nás se zdá být skutečně spokojených. Všichni budeme jistě souhlasit s tím, že nelze učinit krok zpět. Ovšem ryze materialistická budoucnost, která nám kyne, vypadá žalostně a my jen obtížně hledáme jiný smysl života, než je konzum a nakupování. Nicméně nejsme sami, indiánské národy také řeší svá dilemata. Za prvé si musejí naplno uvědomit ztrátu, jakou jim způsobila historie, aby mohli docenit skutečnou hodnotu svého vedení. V posledních pěti letech západní civilizace indiánům neustále předhazovala, že nic nevědí a neumí, až tomu někteří z nich skutečně uvěřili. K tomu, aby docenili hodnotu svého vlastního poznání a vedení, si musí oni sami uvědomit, že byli klamáni.“ (Narby, 2006 s. 161)

4 GOSCHA TV, IGOR CHAUN

Moje práce se nevěnuje sektám ani náboženství, snažím se pouze poukázat na současný fenomén lidského hledání něčeho mimo náš materiální svět, co by pomáhalo posunout lidstvo z dnešního uspěchaného životního stylu ke spokojenějšímu životu, k nalezení štěstí a k objektivnímu náhledu na sebe samého.

Významnou a zvláštní oblast tvoří v tomto směru myšlenkový proud společenství lidí, které dal dohromady režisér Igor Chaun. **Igor Chaun** je význačná postava sametové revoluce z roku 1989, byl jedním ze studentských vůdců, kteří v listopadu působili v Koordinačním stávkovém výboru. V současné době působí jako filmový režisér, je příznivcem a propagátorem esoteriky a svému sdružení lidí s podobnými názory dal název Goscha. Díky osobnímu setkání s režisérem Igorem Chaunem a díky návštěvám společných seminářů jsem nahlédla, co je Goscha TV a co setkávání tzv. „gošárníků.“

4.1 Historie

Goscha není církev ani sekta, ale jedná se o dobrovolné sdružení lidí se stejnými zájmy. Název vznikl podle zdrobněliny jména Igor, protože „Gošo“ mu říkala maminka, když byl malý. Záměrem internetové televize Goscha, kterou režisér založil, je natáčení a zveřejňování videí a rozhovorů na duchovní témata, pořádání akcí, setkání, besed a kongresů s originálními lidmi z různých oblastí společenského života, ale vždy s důrazem na sdílení pozitivních hodnot.

Internetový kanál je založen na You Tube. Do současnosti jej navštívilo asi 12 miliónů diváků, evidováno je přibližně 12 tisíc odběratelů a na jeho stránkách je možná i více než sto tisíc průběžných komentářů. V únoru roku 2012 Igor Chaun pozval lidi, kteří tento kanál komentují, na společné setkání. K lednu 2014 se takových setkání, vždy v zaplněném sálu s kapacitou nejméně 150 lidí, uskutečnilo již devět. Většinou se tyto semináře odehrávají v rekreačním středisku Geofond v Chotěboři, kam se sjíždějí účastníci z celé republiky. Igor Chaun je velmi dobrý organizátor, má ve svém okolí řadu známých osobností a zajímavých lidí, takže na každé setkání připraví bohatý program se zajímavými hosty. Ke známým osobnostem, které na setkáních přednáší, patří například herec **Jaroslav Dušek**, režisér **Viliam Poltikovič**, zakladatel „Modré alfy“ **Petr Velechovský**, propagátor celostní medicíny MUDr. **Jan Hnízdil**, zpěvačka **Jana Kratochvílová**, autorka „Léčivého divadla“ **Gabriela Fillipi** a další. Účastníci seminářů se také setkávají s budhisty, s jogíny,

dozívají se zajímavé informace o zdravé výživě, o účincích konopí i o alternativní psychoterapii propagované MUDr. Janou Budařovou. **Igor Chaun** tyto semináře moderuje a hlavně natáčí, aby záznam uvedl na kanálu Goscha TV pro ostatní diváky. Tím se povědomí o tomto kanálu stále rozšiřuje, stává se divácky přitažlivým a vede k zajímavým debatám. Účastníci seminářů „gošárníků“ nejsou lidé povýšení, kteří by dávali najevo, že už všechno vědí a znají, naopak jsou to lidé z běžného života, chybuující, s různým vzděláním a ze všech věkových kategorií.

4.1.1 Vlastní zkušenost

Ve své práci nechci využívat jen to, co zjistím z literatury nebo se zprostředkovaně dozvím, ale vždy se pokouším získat i vlastní zkušenosti. Proto jsem se na semináře „gošárníků“ vydala sama. Účastnila jsem se víkendových setkání celkem čtyřikrát, v dubnu, červnu, září a listopadu 2013. Na setkáních převládala příjemná atmosféra, mohla jsem vyslechnout zajímavé přednášky. Účastníci seminářů nemají povinnost přednášky absolvovat, pokud pro ně není přednáška zajímavá, mohou se projít nebo posedět venku, seznamovat se s ostatními a nezávazně si s nimi povídat. Pro mě to bylo poučné, našla jsem tam zajímavé přátele a vyslechla různé životní příběhy. Účastníci seminářů rozhodně nebyly jen osamělé či rozvedené ženy, které obdivují osobnost Igora Chauna. Překvapilo mě, kolik tam bylo mladých lidí, mužů i žen, celých rodin, osob ze střední generace i lidí kolem sedmdesáti let či starších. Pro mě to byla zajímavá zkušenost, když jsem prožívala červnové chvíle u večerního ohně, podbarvené zvuky bubnů a píšťal. Jako příklad uvádím část programu jednoho z víkendových seminářů:

Jitka Čulíková, osobní zkušenost s jógou v denním životě

Martin Kola, najít cestu k sobě aneb objevit své vnitřní dítě

Josef Šálek, mentální příprava a přechod přes uhlíky

Jana Budařová, zkušenosti s léčením pomocí konopí

Elena Chmelová, aurosoma

4.1.2 Hodnocení

Nabízejí se otázky, co vlastně lidé hledají. Poznala jsem, že u „gošárníků“ nejde o žádnou sektu, nic není povinné, během dne probíhá příjemný program, účastníci se sami rozhodují, zda půjdou na přednášku, nebo si budou povídat, případně v klidu odejdou spát.

Je možné, že se u účastníků shromáždění jedná o útěk od reality, od lží a iluzí materiálního světa, o únik do pohádky. Snaží se vniknout do světa lásky, do kosmického vědomí, nechají se lehce zmanipulovat, aby mohli „létat s anděly“ a napojili se na neviditelnou energii. V současné době došlo k velkému rozkvětu probírání se různými „paranormálními“ fenomény a existuje řada pořadů na tato témata. Ale všechny tyto duchovní jevy nikdy nejdou změřit pomocí přístrojů ani jinak kvantifikovat a kritické práce vědců je vesměs odmítají. Takže nelze jednoduše najít odpověď na otázku, proč jdou lidé vstříc pohádkám, snadno věří v lásku naplňující vesmír a také v laskavost bytostí, které nevidíme /příklad - andělé/ a ony nám naslouchají a plní naše přání. Odpověď se snad nabízí, že hledáme sebe samého, kdo jsme a rozluštit smysl života.

Semináře „gošárníků“ ale nelze zcela odmítat. Určitě jsou tato setkání výborná na učení se komunikaci s ostatními, poskytují příležitost zamyslet se nad vlastními i cizími životními příběhy a nad tím, jak si každý jedinec v životě počíná. Rozebírají se strasti a smutky, ale i radost a pozitivní emoce. Podle mého názoru se tam lidé umějí víc otevřít, odkládají své masky a pravděpodobně jsem nejménou vyslechla i to, co by doma neřekli. Jako autoterapie to může některým lidem snad i pomoci, aby se pokusili ovládnout záporné emoce v běžném životě a snažili se najít pozitivnější pohled na svět. Touha lidí něčemu věřit jako kompenzace deprese a pocitu nemyslnosti života, hra na neustálé „hledáctví duchovna“ lidstvo stále táhne. Někteří lidé nechtějí důkazy, chtějí uvěřit a smysluplně žít, i když je jejich víra postavena proti všem vědeckým poznatkům.

5 CO JE KLUB SISYFOS

Dvě věci na světě jsou nekonečné: vesmír a lidská hloupost.

I když s tím vesmírem si nejsem tak úplně jist

Albert Einstein

Ve své práci se pokouším zmapovat jen úzký segment různých okultních, esoterických a paranormálních jevů a náhledů na ně, které jsem stihla při přípravě materiálů k práci zkonfrontovat s osobními zážitky. Zájem lidí o tyto paranormální jevy je mnohem širší, patří sem řada dalších témat, jako je např. objevování mimozemšťanů, ufologie, numerologie, parapsychologie s jejími odvětvími jako je spiritizmus, biotronika a mnohé další, příkladem stále více oblíbený výklad karet. Značné pozornosti se v současnosti dostává i různým odvětvím alternativní, nekonvenční medicíny. Uvědomuji si, že mezi touto tzv. „alternativní vědou“ jsou prezentovány také názory zcela nesmyslné, v mnoha případech i člověku nebezpečné a často komerčně zneužitelné. Proto jsem hledala i zastánce názorů přísně vědeckých a požádala o spolupráci významného představitele Českého klubu skeptiků SISYFOS doktora **Jiřího Grygara**. Tento zajímavý a vzdělaný člověk mě velice mile překvapil, více ho představím ve výzkumné části mé práce a jsem ráda, že se stal mým respondentem a poskytl mi rozhovor.

*„Český klub skeptiků SISYFOS je součástí světového skeptického hnutí, které vzniklo v roce 1976 v USA z iniciativy desítek vědců a filozofů, mezi nimi několika nositelů Nobelových cen, jako reakce na vzestup iracionality ve společnosti. Vzniklá společnost, jejíž vůdčí osobností a dlouholetým předsedou je humanistický filozof Paul Kurtz, si zvolila název CSICOP, Committee for the Scientific Investigation of the Claims of the Paranormal (Výbor pro vědecké zkoumání paranormálních názorů). Jejím původním programem byla vědecká analýza pseudovědeckých názorů a údajně nadpřirozených jevů, ale postupně se zájem skeptiků rozšiřoval i na další oblasti, ve kterých začaly převládat nevědecké a sporné názory, a stranou nezůstala ani popularizace vědy. Základní metodou práce je tzv. „nový skepticismus“ ve smyslu kritického racionalizmu. Dnes je CSICOP silnou organizací s více než 50.000 členy, má v USA několik výzkumných center a vydává kritický časopis *Skeptical Inquirer*.“ (www.sysifos.cz)*

Český klub skeptiků SISYFOS vznikl v roce 1995 a dnes má téměř 400 členů nejrůznějších profesí, vzdělání a věku. Dvě třetiny členstva mají vysokoškolské vzdělání, vysoký je podíl přírodovědců, techniků a lékařů. Téměř polovina členů je z Prahy a okolí,

pobočka je v Brně, hodně členů je z Ostravska. Od roku 2000 je SISYFOS členem Rady vědeckých společností ČR. Klub Sisyfos se zajímá o alternativní vědy, protože zejména po roce 1989 se jich rozmnožilo mnoho a klub se snaží poukazovat na to, že většina těchto metod jsou výmysly a blafování, že mnoho lidí může naletět podvodníkům, či dokonce, že některé metody mohou být i zdraví či život ohrožující. Spolek Sisyfos uděluje tzv. **“Bludné balvany”** jednotlivcům nebo organizacím za klamání veřejnosti a upozorňuje tak občany, aby nevěřili tomu, co není vědecky prokazatelné a aby neutráceli peníze za podvody. V řadě případů docílil kladných výsledků, dosáhl např. toho, aby Česká lékařská společnost zrušila elektroakupunkturu podle Volla, či aby byl z obchodu stažen prodej přístroje Depolar, který vůbec neprokázal, že odrušuje elektromagnetické záření. Paradox ovšem je, že udílení Bludných balvanů v mém myšlení vyvolává **pocit reklamy**, protože díky udílení této ceny, že je vědecky nevyhovující se rozšíří a mnoho zvědavých jedinců se o ní tím pádem dozví.

5.1 Bludné balvany

Uvádím několik ukázek za co, a kdy, byl spolkem Sisyfos udělen Bludný balvan:

V roce 2007 stříbrný Bludný balvan obdržel **Jaroslav Dušek** za „dobré šamanské rady pro každý den.“ Pro mne je to výborný herec a komik, spolek Sisyfos však o něm prohlásil, že je “milý herec a šaman-amatér.“ Dušek možná v nadsázce poradil například dietologům:

„Já si myslím, že jídlo bylo původně systémem seznamování se se světem, možnost zakusit ho skrze chuť. Cílem určitě nebylo, že musíte jíst třikrát denně. Já jsem jednu dobu jedl obden. Ale od dětství vám někdo zaměří pozornost na to, že musíte minimálně třikrát denně jíst. Pokud by bytost byla schopná nabrat energii přímo ze světla a ze vzduchu, nemusela by jíst. Patrně na Zemi existují takoví lidé. Například Pavel Mácha, pústař a pilot, který drží 65t denní půsty. Během půsty pije jenom destilovanou vodu a od určitého dne ani nepije, požívá pouze přímou energii ze vzduchu a popisuje to ve svých denících.“

„Velmi nás těší, že Jaroslav Dušek, jak přiznal, umí komunikovat i s kameny. Bludný balvan mu jistě bude dobrým společníkem pro hlubokomyslné rozpravy.“

(<http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1205050150>)

Za rok 2012 získal zlatý Bludný balvan **RNDr. Jan Frank** za „za originální bádání na pomezí astrologie a medicíny.“ Jan Frank tvrdí:

„Využití technik moderní astrologie v oboru astrologické medicíny bylo ověřeno na několika špičkových lékařských pracovištích v Čechách i v zahraničí. Klinicky byla prokázána optimální účinnost terapií navrhovaných astrologickou medicínou.“

(<http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1363969313>)

Sisyfos dodnes čeká na vysvětlení - očekává, že laureát sdělí, o která lékařská pracoviště se konkrétně jedná.

V roce 2012 byl udělen bronzový Bludný balvan **Pavlu Máchovi** „za praktikování a šíření breathariánství.“ Breatharianismus je doporučovaný životní způsob, podle kterého není nutné jíst, pít ani spát, protože je možné žít jen z prány, tedy z jakési kosmické nebo božské energie, kterou přijímáme s každým nádechem – zkrátka „ze vzduchu.“ Breathariáni (též „dýchavci“) tak šíří přírodovědecký nesmysl: Ze „vzduchu“ nemůže člověk čerpat živiny; bez vody lze vydržet pár dnů, bez jídla pár týdnů nebo snad měsíců, ale pak je smrt neodvratná. I po dlouhodobém půstu, který nevede k nejhoršímu, může dojít k trvalému poškození zdraví.

Bronzový Bludný balvan v roce 2011 dostala **Karolína Loskotová zvaná Aluška** „za propagaci přímého hledění do slunce – pro lepší zrak a odblokování mozku.“ Aluška tvrdí: „...lidé v jiných částech Vesmíru oplývají velikou moudrostí a mají neomezené schopnosti. Teleportace, levitace, jasnozřivost, materializace, to vše je pro ně naprosto přirozená věc.“ Aluška žijící v pohádkovém světě víl, skřítků a andělů, vehementně radí na všechny strany, šíří své dětské fantazie a ty jsou mnohdy s povděkem přijímány. Je důležitá, sebevědomá, nesnáší kritiku: „...nejsem ochotná poslouchat, že něco dělám blbě.“ Odmítá s výsměchem i nadávkami zpochybnění svých představ, legračních tvrzení a nebezpečných rad. Rakovinu prý vyléčíte hlívou ústřičnou. Píše: „Kaše z hlívy ústřičné se vaří jednu hodinu při teplotě 50-60°C.“ (Pozor, var je až při 100 stupních Celsia). Aluščin web je bohatý, dívčino ego se v něm rozpíná jako bojový plyn. Ale neprozradí, kde žije, jestli má jinou, než základní školu a co ji živí.“

(<http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1333129029>)

Stříbrný Bludný balvan v roce 2010 obdržel **Pavel Kábrt** „za dlouholetou propagaci vědeckého kreacionismu.“ Pavel Kábrt říká: „Není vůbec prokázáno, že svět existuje miliardy let. Velkým třeskem vesmír možná skončí, ale začít tak nemohl. **Charles Darwin** byl pohádkář a rasista, ne velký přírodovědec. Omyly a nesmysly, na kterých postavil svoje fantazie o přeměnách jedné skupiny zvířat v jinou, mají nedozírně tragické důsledky. Že byl

rasista a miloval zabíjení, to se dnes samozřejmě tají stejně obratně jako i jiné hlouposti, které tento „velký vědec“ zplodil, a které se úspěšně ujaly ve světě zmatených a hlavně bezbožných lidí. Člověk je příbuzný s opicí jako stolička s jezevčíkem.“ (<http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1301101496>)

Zlatý Bludný balvan v roce 2008 obdržel **MUDr. Josef Jonáš** za objev řízené a kontrolované detoxikace, která by mohla „zajistit zdravé fungování organismu po celý život a prodloužit jej až někam k bájně hranici.“ MUDr. Jonáš do své „detoxikační medicíny“ zabudoval většinu dnes existujících pseudovědeckých názorů a nejrůznějších alternativních metod. Platí ale, že sdružením desítek nesmyslných metod nelze dojít ke smysluplné medicíně.

Léčivé rostliny podle Jonáše mají vibrace a lze je použít jako biorezonátory, což je kuriózní nesmysl. Jonáš uplatňuje i popřené principy akupunktury a mikrosystémů, jejichž existence nebyla prokázána. Elektroakupunktura podle Volla je vědecky jednoznačně odmítnutou metodou, založenou na propojení tří pseudovědeckých disciplín, akupunktury, parapsychologie a homeopatie. Neexistuje žádný důkaz o účinnosti jakékoli detoxikační metody a některé z nich jsou rizikové. Jedinou substancí, kterou lze z pacienta extrahovat, jsou peníze.

V tom je můj názor ostře proti, rostliny vibrují a je v nich život, vyznačují a bude otázka času, kdy to pochopí více a více obyvatel z této naší planety Země.

Oznámit jakýkoliv paranormální jev či metodu může každý. Pokud chce svůj zvláštní jev nebo poznatek popsat a představit veřejnosti, může se přihlásit na Paranormální výzvu Českého klubu skeptiků Sisyfos. Může to učinit každý občan České republiky i Slovenské republiky a musí popsat fenomén, kterým chce přesvědčit ostatní, že opravdu funguje. Je stanoven organizační výbor, který návrh experimentu upraví dle vědecké metody. Než se začne experiment testovat, musí být průběh experimentu odsouhlasen oběma stranami. Smlouva se sepíše s uchazečem a s výborem klubu Sisyfos. Ve smlouvě je jasně stanoveno, že nesmí jít o podvod, trik, apod. K pokusu je dovolena kamera a vše je zaznamenáno. Takže šance pro každého, kdo chce prosadit něco nového, co se dá dle jeho názoru prokázat, může u spolku Sisyfos dokázat. Také členství je nabídnuto každému, kdo projeví zájem, může se členem klubu Sisyfos stát.

„Rozhodně věda nedává (a nemůže dát) člověku záruku na štěstí, spokojenost, radost, klid a vyrovnanost. Snad jedině v nějaké „kosmické zbožnosti“ (Einstein), nalézané ve vědou

vyjevovaném „řádu vesmíru.“ I když i toto řešení je vlastně mimovědecké.... Člověk chce překonat omezení, jimiž je věda smyslovým a rozumovým poznáním vázána, a hledá tedy řešení mimo vědu. Z tísnivého pocitu bezmoci a osamění hledá vyšší sílu a záruku určité podoby své nesmrtelnosti a své nadčasové mimosmyslové transcendentní hodnoty.“ (Heřt, Zlatník, 2008 s. 12)

5.1.1 Hodnocení

Klub skeptiků je velmi důležitý v tom, že se zajímá o oblast alternativní „vědy“ a svými závěry může pomoci otvírat lidem oči, aby si mohli sami vytvořit vlastní úsudek, zda předkládané teorie jsou nebo nejsou uvěřitelné. Lidé pak mohou lépe rozeznat podvodníky, kteří jejich důvěřivosti mohou snadno zneužít. V oblasti medicíny je to zvláště důležité, protože podle hesla „tonoucí se i stébla chytá“ jsou lidé ochotni dát za víru v záchranu svého zdraví a života nemalé prostředky. Sisyfos se snaží vědecky, systematicky a ověřitelně poukázat zejména na případy, kdy předkládané teorie a metody se vymykají zdravému rozumu a téměř se vysmívají lidem do tváře. Neznamená to ale, že i skeptici už znají a vědí všechno, co je pravda, protože není nikoho, který by si na této planetě Zemi mohl myslet, že už všechno víme...

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY A JEJICH IMPLIKACE DO PEDAGOGICKÉ PRAXE. NÁZORY, POSTOJE, ANALÝZA.

„Od počátku svého vědomého života si člověk odpovídá na otázku po původu mravních představ. Odkud víme a cítíme, co je dobro a co zlo? Kdo nám přikázal, jak máme žít?“
(Kučerová, 1996 s. 82)

Vztah mezi „bytím“ a vědomím“ mezi „přirozeným“ a nevysvětlitelným“, střet mezi „oficiální přísnou vědou“ a „pseudovědou“ nelze od sebe oddělit a pracovníci v pedagogické či sociální sféře by měli umět s těmito pojmy pracovat ve prospěch klientů. Zajímalo mne, jak tento vztah vnímají některé významné osobnosti, které se v daném tématu dobře orientují. Proto jsem zvolila **metodu kvalitativního výzkumu** a realizovala řízený **individuální hloubkový rozhovor se šesti respondenty**, kterým jsem položila stejné otázky. Tyto obecné otázky, týkající se pohledu respondenta na rozpor mezi skutečnou a alternativní vědou, se v průběhu rozhovoru operativně upřesňovaly. Se všemi účastníky rozhovoru jsem se dohodla, že mohu jejich názory ve své práci uvést. Oslovila jsem tyto osobnosti: **RNDr. Jiřího Grygara, Igora Chauna, Ing. Petra Velechovského, Jaroslava Duška, Jitku Kučnou a Romana Mlejníka**. Velmi si cením toho, že mi všichni uvedení respondenti, přesto že jsou vesměs velmi vytížení, ochotně vyhověli a věnovali mně čas k rozhovoru. Pro mne to byla obrovská zkušenost a musím přiznat, že mne rozhovory velmi obohatily a posunuly mé myšlení novým směrem. Rozhovory se konaly vesměs v kavárnách nebo na seminářích, vždy v příjemné atmosféře, některé odpovědi jsem obdržela mailem. Díky přípravě podkladů k této práci jsem tak měla možnost seznámit se se zajímavými lidmi a některé dnes dokonce mohu považovat za své přátele.

6.1 Základní okruhy otázek

- Jak by šly aplikovat alternativní přístupy (holistické myšlení, anti-redukcionismus, relaxační a meditační aktivity rozšiřující údajně vědomí) do pedagogické praxe?
- Jak se díváte na postoje vědy a alternativní vědy (označované vědci za „pseudovědu“) na sebe navzájem?
- Jak by se dospělí měli vzdělávat, aby mohli předávat zkušenosti v pozitivním slova smyslu dětem. Jak reagovat na nevšední zážitek dítěte (např. při operaci vidělo samo sebe, slyšelo, co si lékaři povídají, apod.)?
- Jaký je Váš postoj k tradičním církvím?

- Máte o svém přístupu (cestě) někdy pochybnosti? Pokud ano, jaké, jak často, jak je zkoušíte zahánět?
- Jak pohlížíte na skutečnost, že děti se ve škole učí matematice, fyzice, přírodním zákonům, dozvědí se o morálce, ale že existuje mnoho otázek, na které jim neumíme odpověď dát, třeba jaký je smysl života, zda život existuje jen na naší planetě, apod.?
- Jak nahlížíte na názory ostatních osobností, které se k tématu tzv. alternativní vědy veřejně vyjadřují. (Jak se aktéři rozhovorů znají a jaký je náhled na názory a postoje ostatních)?

V průběhu rozhovorů jsem kladla i různé doplňující otázky, které vyplynuly ze situace. Tak například mě zajímal názor doktora Jiřího Grygara na způsob duchovního povídání herce Jaroslava Duška nebo na Chaunovu Goscha TV. Podobně jsem zjišťovala, jak se dívá Jaroslav Dušek, případně Igor Chaun na spolek Sisyfos. Doplňující otázky byly pokládány právě proto, aby došlo **ke konfrontaci mezi vědou a pseudovědou**, protože jsem si uvědomovala, že tyto v médiích známé osoby mohou mít značný vliv na veřejnost a mohou ovlivňovat myšlení ostatních.

6.2 Respondenti

Během většiny rozhovorů jsem poznala, jak je někdy obtížné dovést tak výrazné osobnosti k tomu, aby odpovídali na položené otázky jasně a stručně. I tato zkušenost byla pro mne přínosem, někdy i zábavou. K rozhovorům jsem musela přistupovat s jistou odvahou a občas byly některé myšlenky jednotlivých respondentů skutečně nezvyklé.

6.2.1 Jaroslav Dušek, herec

Proslavily ho filmy Pelíšky a Musíme si pomáhat, uváděl Českého lva, napsal libreto k opeře Nagano. Je mistrným improvizátorem, jeho Divadlo Vizita, které založil společně s Janem Bornou jako divadlo zaměřené na pódiovou improvizaci, baví publikum už šestadvacet let. Mimo filmové plátno je Jaroslav Dušek jiný, než jak ho známe z filmů. Do hloubi přemýšlí o světě, o životě, o tom, co je a není pravda. Představení Čtyři dohody, které hraje po celé republice, je stále vyprodáno. Tento člověk je značně vytížen, hraje téměř denně. Jeho představení Čtyři dohody bylo uvedeno v tomto roce až v Austrálii, kde

měl při pětítýdenním pobytu několik vystoupení. Říká: „*Uniká nám, že naše mysl je přetížená lživými informacemi.*“

S **Jaroslavem Duškem** jsem měla několik setkání, byl vždy příjemně naladěný, při rozhovoru s ním bylo obtížné držet se tématu, protože často odbíhal k různým jiným souvislostem. Nakonec jsem přidala i dotaz, jestli má pan Jaroslav někdy vůbec pochybnosti? Odpověděl: „*Pochybnost nám nic nepřinese, ani nám nic nevyvrátí, pochybnost určitého mentálního kontextu – který je postaven na těch pochybnostech, jakoby se určitý ráz člověka tím živil, že pochybuje. Třeba Buddha mluví o jedu vaší pochybnosti, ten jed vaší skepse vás otráví. Sepse, otrava, to je jed vašich pochybností, otrava, která vlastně rozleptá úplně všechno. Protože v rámci určitého typu uvažování je přece lidské, že člověk pochybuje a dělá chyby. I když v rámci jiného typu uvažování, můžeme říct, že nikdo nikdy neudělá chybu. Chyba neexistuje. Nám to jako chyba připadá a za dva roky zjistíme, že to byl dar.*“

6.2.2 Ing. Petr Velechovský, zakladatel Modré alfy

Strojní inženýr, kterého od dětství zajímaly různé esoterické nauky, byl vychováván v křesťanské tradici. Pracoval jako konstruktér a sportovní trenér a po revoluci začal spolupracovat s českou duchovní společností Zlatá mysl, pro kterou přednášel. Pojetí filosofie tohoto sdružení a ekonomické požadavky na klienty mu začaly vadit a odešel. Skončil i s prací konstruktéra a založil vlastní semináře s názvem Modrá alfa. Jak říká, nepotřebuje žádnou reklamu, lidé přicházejí na základě ústní tradice. Semináře nabízejí výuku různých mentálních technik, které pomáhají člověku zorientovat se sám v sobě, vylepšit své reakce, zdraví, vztahy. Jedná se o vyvážení mezi dnes přeceňovaným materiálním světem oproti návratu k duchovním cestám a prosazování spíše duchovních hodnot.

S čím se podle jeho slov nejčastěji setkává u svých klientů? „*Narušení osobní sebehodnoty, nejsme sami sebou, měli bychom objevit vnitřní moudrost a přestat se poklonkovat nějakému guru zvenčí. Práce s mozkiem je jak s počítačem. Uvědomit si, jak se chováme k druhým lidem mnohem tolerantněji a laskavěji než sami k sobě. Nekritizovat se. Jak se chovat k sobě a druhým by se mělo vyučovat už na základní škole. Jsme spíše vychováváni k narušení osobní sebehodnoty. Stále slyšíme výtky, co nesmíme a co musíme. Když je rodič nezralý, může vychovat jenom nezralého, když je rodič zraněný, vychová zraněného*“ odpovídá mě a k tomu ještě dodává: „*Většinou největší škůdci jsou rodiče,*

i když ne ze zlé vůle, ale jinak to neumí, na rodičovství by měl být zbrojní pas, plodíme rychle, ale vychovávat nás nikdo nenaučil.“

6.2.3 RNDr. Jiří Grygar, CSc., astronom, astrofyzik

Je nejvýznamnějším českým popularizátorem vědy v oblasti astronomie, astrofyziky a vztahu vědy a víry, za což získal celou řadu ocenění, včetně ocenění od UNESCO (Kalinga 1996). Je členem klubu Sisyfos. Byla po něm pojmenována planetka (3336) Grygar, objevená 26. října 1971. Napsal též mnoho článků v novinách či na internetu a často vystupuje v rozhlase a televizi. Známe ho z televizního pořadu Okna vesmíru dokořán. Je autor mnoha populárně naučných knih, například Velký třesk a Bible, Země ve Vesmíru, Věda, víra, vesmír a další.

„Od počátku existence naší Země se jevy na naší obloze ani jednou neopakovaly, takže jde o vsutku nevyčerpatelné divadlo s neobyčejně nízkým vstupným: stačí vyjít do tmy a zaklonit hlavu.“ Jiří Grygar

V roce 2009 mu měla být udělena Cena předsedy Rady pro výzkum, vývoj a inovace, která je součástí projektu Česká hlava, za ni mohl dostat finanční odměnou 500 tisíc Kč. Jiří Grygar ji však odmítnul přijmout, což zdůvodnil slovy: *„Ta cena nese jméno Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace, která od července letošního roku soustavně poškozuj zájmy a dobré jméno Akademie věd České republiky, ve které pracuji. To je cena, kterou prostě nemohu přijmout.“*

(<http://www.showbiz.cz/lide/jiri-grygar>)

První věta, kterou **Jiří Grygar** pronesl poté, co jsem ho seznámila s tématem mé práce, byla: *„Myslím, že by bylo dobré rozlišovat mezi duchovní tematikou a těmi různými módními nesmysly. Duchovní tematika se najde v díle vynikajících filosofů a teologů, ale to, co se dnes masově provozuje, nemá fakticky s duchovním nic společného.“*

6.2.4 Igor Chaun, scénárista, režisér, zakladatel internetového video kanálu Goscha TV.

Hrál malé role v dětských filmech a hlavní roli ve filmu Tři od moře. V roce 1992 absolvoval studium na Filmové a televizní fakultě v Praze na katedře dramaturgie a scenáristiky. V roce 1989 se stal jedním ze studentských vůdců Sametové revoluce. Velmi oceňované je jeho dílo Otec, Matka a Já - výpověď o tom, jak vnímal vlastní rodinu

a snaha o absolutní pravdivost, která se ostatně objevuje nejen v jeho další tvorbě, ale i v osobním životě. Věnuje se práci pro Českou televizi, natáčí vlastní dokumenty s duchovním přesahem a hledáním. Osobně se mně velice líbil třídílný dokument *Cesta po Indii*. Díl první má název *Úžas*, díl druhý *Smíření*, díl třetí *Vhled*. V podtitulu jsou díly s Petrem Čtvrtníčkem na Ganze, s indickými nebožtíky na kremačním břehu, setkání s idolem žen Richardem Gerem v tibetské svatyni také s dalajlamou mezi tibetskými uprchlíky. O dokumentu Igor Chaun říká: *„Spolu s cestovateli jsme navštěvovali svatá místa hlavních indických náboženství – islámu, hinduismu a buddhismu – a pokoušeli se o zdánlivě nemožné: Pochopit Indii a proniknout do jejího duchovního života, krásy, skryté pod nánosem bídy, odpadků a přelidněnosti.“*

Stali jsme se přáteli a měli jsme se možnost s Igorem Chaunem poznávat na seminářích, oceňuji jeho lidský přístup, citové vnímání, empatii, pracovitost, naslouchání ostatním a výbornou organizaci seminářů a programů. Na mou otázku týkající se našeho školství uvedl svůj názor: *„Učitelé by měli být s otevřeným vědomím a teprve učitel, co sám sebe zbavil strachu, je schopnej s těma dětma komunikovat, vést je beze strachu, včera o tom mluvil Petr Velechovský. Já si myslím, že díky stávajícímu kantorství, zastaralému, jako kdyby si mravenci infikovali ty svoje vajíčka už v prvopočátku nějakým typem neschopnosti, nějakým typem degenerace, nějakým typem malosti, slabosti; a to děláme my, když proženeme ty jedince, ty malý jedince stávajícím systémem školství. Bůh je silnější než deformované školství, my se sice oklepeme, zvedneme, ale neseme si to, já jsem toho svědek. Z tebe, Chaune, nikdy nic nebude! To jsem na základní škole slyšel mnohokrát, místo povzbuzujících slov spíš slova ponižující. Odvahu měla jediná učitelka z češtiny, která mně dávala jedničky a chovala se zrale a věděla, jak s dětmi zacházet a nesnižovala jim sebevědomí.“*

V souvislosti s otázkami a názory na školství chci připomenout pasáž z knihy *Člověk, hodnoty, výchova*, která mě zaujala: *„Člověk se neučí jen vlastními zkušenostmi. Byla by to cesta obtížná, zdlouhavá a nedovedla by jej daleko. Člověk má výchovu, která mu zpřístupňuje tisícileté zkušenosti lidstva víceméně metodickým způsobem. Lze se právem domnívat, že naše dosavadní soustava výchovy a vzdělávání nerozvíjí rovnoměrně všechny systémy, systém intelektuálně orientační je preferován na úkor systémů ostatních, takže člověk je ve svém harmonickém růstu ohrožen.“* (Kučerová, 1996 s. 119)

6.2.5 Roman Mlejnek, speleolog, entomolog

Je členem speleologické společnosti a založil biospeleologickou organizaci Antroherpon. Zaměřuje se na výzkum bezobratlých živočichů, a to nejen u nás, ale i v cizině, zejména na Balkáně. Popisuje nově objevené brouky v jeskyních. Podnikl také spoustu sportovních akcí, například sestup do chorvatské propasti Patkovgušt. S Romanem Mlejnkem jsem se sešla v příjemném prostředí hospůdky a povídali jsme si. Dozvěděla jsem se o jeho knize **Cesta slepých brouků** a také o tom, jaké pocity zažíval v uzavřeném hlubinném prostoru v naprostém tichu a tmě. Strávil totiž nepřetržitě deset dnů v jedné krasové jeskyni a vyprávěl o tom i v pořadu Jaroslava Duška v divadle Kampa v pořadu Duše K, Terapie tichem a tmou. Napsal o tom také ve své knize: *„V tom okamžiku se kolem něho rozprostřela tma. Byla to TMA, která nešla přehlédnout. Absolutní tma. Tma byla tak hluboká, tak velká, tak mnohorozměrná, že přestal slyšet i burácení vody. Tma smazala světlo i zvuk. Tma zde byla pánem, byla zde doma. Vše ostatní muselo bezpodmínečně kapitulovat. Také se to již přihodilo. Vše v podzemním světě žijící dávno do tmy prolunulo, s tmou se spojilo, tmě podlehlo, odevzdalo se, pouze on, vetřelec z cizího světa, se snažil bojovat. Samozřejmě, že musel prohrát. Mohl si to uvědomit dříve a ušetřit si námahu. Bohužel, lidé jsou již takoví, myslí si, že jsou velcí, že mohou vše, že prohry se týkají vždy těch druhých. Myslí si, že jedině velké a silné může vybojovat vítězství, že malé nemá šanci a musí být rozdrceno. Mýlíte se. Bohužel se mýlíte v tom nejzásadnějším. Svět vás vždy přesahoval a zároveň vám vždy nabízel ochrannou náruč. Vy jste však ztratili pokoru a bojujete i s mateřskou náručí. Pokora se vytratila – nejmenší se prohlásilo za největší.“* (Mlejnek, 2011 s. 58)

Tento respondent svým náhledem na svět a vlastní filosofií, uchopením života i osudem, kdy prožil osobní tragédii, významně přispěl do této práce.

6.2.6 Jitka Kučná, tajemnice Ústavního soudu

Velmi osobitá žena, plná optimismu, která se dokázala vyrovnat s nejtěžším životním traumatem, se ztrátou syna. Život a denní starosti dokáže zvládat s nadhledem, upřímostí, umí život prožít a užít. Je pro mě velmi cenná přítelkyně, má empatii, dovede vyslechnout ostatní a dokáže pomoci. Může být svým vystupováním a zdravým sebevědomím příkladem pro mnohé, které si stěžují na stres a utrpení a přitom jde často o banality.

Členkou klubu Sisyfos je také **Věra Nosková**, novinářka, spisovatelka, která není mou respondentkou. Oslovila jsem ji, ale rozhovor odmítla, což plně respektuji. Uvedla, že je odpůrce všeho alternativního a nazývat to alternativní vědou je nesmysl a některé aktivity jsou založené i na podvodu. Tyto nesmysly, pověry a nebezpečné experimenty, jako například holotropní dýchání apod., neuznává. Nechtěla se stát mou respondentkou, protože nechce polemizovat s protistranou, domnívá se, že je to ztráta času a nezaujalo ji ani téma mojí práce. Dle jejího názoru nelze nijak pedagogicky implikovat „alternativní vědu“, že děti se mají učit pouze přírodními zákonům, znát fakta o tom, jak svět funguje, umět používat zdravý rozum a kritické myšlení.

6.3 Řízený rozhovor s jednotlivými respondenty

Rozhovory jsem rozdělila do jednotlivých témat, kdy jsem na každou položenou otázku vypsala myšlenky všech respondentů, zhodnotila vlastní analýzou, otázky jsou rozdělené na sedm částí.

„V podstatě se lidstvo během celých svých dějin bránilo změnám a nové myšlenky jen nerado přijímalo za své. Historie je plná příkladů. Když Galileo objevil Jupiterovy měsíce, astronomové té doby odmítli jeho objev uznat, dokonce se na něj odmítli i podívat, protože existence těchto měsíců byla v rozporu s jejich přesvědčením. A podobně je to s psychiatrií a terapeuty dnes. Také odmítají prozkoumat a vyhodnotit velké množství důkazů, které máme o pokračování života po tělesné smrti a o vzpomínkách na minulé životy,“ tvrdí Brian L. Weiss, absolvent Kolumbijské univerzity, který je vedoucím katedry psychiatrie v Mount Sinai Medical Centre v Miami. (Weiss, 2012 s. 11)

6.3.1 Témata a analýza rozhovorů

První téma

Jak by šly aplikovat alternativní přístupy (holistické myšlení, anti-redukcionismus, relaxační a meditační aktivity rozšiřující údajně vědomí) **do pedagogické praxe?**

Jaroslav Dušek se rozpovídal: *„dnes je přívál dětí různě postižených, ne fyzicky, ale přibývá syndrom – hůře vychovatelné. Neplatí na ně již stará metoda. Ty děti si vlastně vynucují samy nějaký nový přístup. Už nepřijímají ten starý způsob. Nejde o to, jak by se mohly aplikovat přístupy do pedagogické praxe, **přímo je nutné je najít.**“* Na termín alternativa, alternativní metody má tento pohled: *„Zavádějící slovo je alternativní, razím*

přístup individuální. Nejde zvolit obecnou metodu, když každý člověk přichází se svou obdařeností, zcela osobní, speciální. A platí to, co se podchytne, co se rozvine. Věděli to už Indiáni, Toltéci - že rozhodující je vytvořit vhodné podmínky pro to, aby děti mohly objevovat své skryté možnosti. Některé děti rády malují, jiné třeba přehrabují brouky, je dobré, aby jim nebylo bráněno, aby někdo neříkal, tohle není pro tebe, nedělej to. Spousta dospělých vám řekne, že nejsou šťastní, oni zapomněli, čím chtěli být. Chtěli třeba pracovat s koňmi, nebo masírovat, a teprve až v dospělosti po studiích a po jiné praxi to zjistili. Rozpomenou se a můžou si pak splnit dětský sen. Ale je to těžký. Těm lidem, co jdou špatným směrem, se pak můžou dít věci. Jsou to pak úrazové typy. Časté úrazy – touha po změně. Měli by něco změnit.“

Jaroslav Dušek to vidí jako změnu soudobého výchovného systému a to změnu směrem k individualitě, tj. vést, učit děti, ale ne podle šablon, nemůže být na každé dítě stejný metr.

Jiří Grygar vidí možnosti implikace holistického myšlení, anti-redukcionismu, relaxačních a meditativních aktivit takto: *„Domnívám se, že v nejlepším případě jsou uvedené relaxační či meditační aktivity zcela podřadnou náhražkou za solidní psychologický či fyziologický přístup k psychickým či somatickým starostem, které člověka nutně v životě potkávají. V pedagogické praxi lze tedy nanejvýš před těmito aktivitami varovat a poukazovat na jejich nesmyslnost.“*

Petr Velechovský: *„Od některých učitelů mám zpětnou vazbu, že zařadili chvilky (5 minut) relaxace do výukové hodiny s velmi dobrým efektem. Pokud bychom děti od malička vedli k tomu, aby naslouchaly hlasu své duše, měli by nejlepší nástroj pro řízení svého života.“*

Roman Mlejnek je přesvědčen, že se veškeré meditační aktivity mohou aplikovat do pedagogické praxe zcela hladce. Domnívá se, že je jen otázka času, kdy se „alternativní přístupy“ do pedagogické praxe skutečně zakomponují. „Systém“ nezbytně potřebuje aktivitu a aktivní lidi. O ty neaktivní není zájem. „Systém“ je sám aktivitou. „Náš svět“ stále běží. Všichni jsou aktivní. Aktivita vyhledává Aktivitu. Z tohoto důvodu je vše v nejlepším pořádku, vše je tak, jak má být. A proč je vše v pořádku?

Pro odpověď, proč je vše v pořádku, použil přísloví (v odpovědi zaslané mailem jsem zachovala pravopis autora): *„Pod svícnem je tma! Jinými slovy: Pod aktivitou je neaktivita. Voda v řece se nedá zastavit... Neaktivní nejsou ve Tmě (neaktivitě) vidět. Nedá se říct, že*

se neaktivní schovávají. Pouze aktivní je nevidí a myslí si, že tu jsou pouze oni. Jedná se o určitý druh Slepoty nebo také Snu. A je paradoxní, že kdo spí je aktivní a ten, kdo se probudí je neaktivní. A ten, kdo se Probudí a navíc Uvidí, není ani jedno. Jako Voda, která je zároveň řekou i oceánem a zároveň je pouze vodou. Voda unáší do Oceánu vše. Ona ale nic nečiní. Proto je vše, jak má být. Nechme to plavat...“

Jitka Kučná by nesouhlasila se zařazením alternativních přístupů do výuky na základních školách. *„K tomu člověk dospívá poznáváním života a sám se rozhoduje, co je pro něho přínosem. Stejně tak vidím i otázku víry každého jedince.“*

Hodnocení

Podle zaměření jednotlivých respondentů se předem dalo předpokládat, jaký názor na danou otázku projeví. Pokud bych chtěla odpovědi nějak roztřídit, dopadlo by to asi takto: pro přímé využití alternativních metod v pedagogické praxi se vyslovili **Petr Velechovský** a **Roman Mlejnek**. **Igor Chaun** mě na tuto otázku neodpověděl, protože jsme se k ní nedostali. Odmítavou odpověď dala **Jitka Kučná** a zcela odmítavý postoj projevil **Jiří Grygar**. Sama bych se přiklonila k tomu, aby nedošlo k praktickému využití takových metod v pedagogické praxi, ale na druhé straně aby nebyly tabu, aby se o nich vědělo a s některými teoriemi a pojmy se seznamovalo.

Druhé téma

Jak se díváte na postoje vědy a alternativní vědy (označované vědci za „pseudovědu“) na sebe navzájem?

Jiří Grygar: *„Jde o zcela zásadní protiklady. Zatímco věda vychází z kritické skeptické vědecké metody, která se v posledních staletích velmi zdokonalila, pseudověda o ničem takovém ani neuvažuje, takže z hlediska rozvoje lidského poznání je buď bezcenná, nebo dokonce škodlivá či nebezpečná.“*

Igor Chaun reaguje takto: *„Fascinuje mě výrok Stanislava Grofa, když jsem s ním točil pořad GEN o jeho životě, holotropním dýchání, změně stavu vědomí, že zažil za svůj život mnoho lékařů, vědců, kteří vstoupili do své profesní kariéry jako ateisté a v důsledku hlubšího poznávání ve svém oboru se stali hluboce věřícími. Nezažil naopak žádného*

hluboce věřícího, který by v průběhu vědeckého zkoumání dospěl k ateismu, takže i to o něčem svědčí.“ Na vědu jako takovou dodává: „My jsme tak zvané vědce vyčlenili jako nějakou aristokratickou kastu. Tak jako každého jednotlivce i tak zvané vědce, každého jedince čeká osobní prozření, osobní boj o svůj vlastní pravdivý pohled, pohled na sebe, na svět, na vědu a pravděpodobně i na stvořitele.“

Doporučila bych k přečtení knihu Psychologie budoucnosti od Stanislava Grofa: *„Materialistická věda neponechává spiritualitě, ať už v jakékoli podobě, ve světě žádné místo, jelikož ji považuje za neslučitelnou s vědeckým světovým názorem. Výzkum holotropních stavů vědomí přináší přesvědčivé důkazy, že spiritualita tvoří přirozenou a zcela legitimní součást lidské psyché univerzálního řádu věcí. V této souvislosti je však důležité zdůraznit, že takové tvrzení se vztahuje výhradně na pravou spiritualitu a nikoli na ideologie organizovaných náboženství.“* (Grof, 2007 s. 16)

Petr Velechovský si myslí, že se věda vědecky nechová. Místo, aby poctivě zkoumala, tak podle jeho slov *„snadno odsuzuje, co se nehodí do běžného paradigmatu.“*

K tomu se vyjádřil **Jaroslav Dušek**, že lidé mají být otevření a navzájem komunikovat. Lékař, když spolupracuje s léčitelem, může si ověřit, jestli je léčitel úspěšný nebo není. Osvícený lékař se může otevřít a zjistit, že na metodách léčitele může něco být a je ochoten s ním spolupracovat. *„Obě strany by se měly navzájem vnímat, vnímat to, co přináší ta druhá strana. Jakmile nastupují už předem, že vědí, že druhá strana hlásá blbost, tak jaký to má smysl? Lidé jsou v zajetí majitele pravdy. Věda klasifikuje tohle ano, tohle ne. Věda má velký vliv. Je potřeba mít i otevřené srdce a ne všechny považovat za podvodníky, pak je to paranoidní a blíží se to bludu.“*

Dodává: *„Věda se vždy posouvala tím, že někdo přišel s něčím novým, právě tou alternativou, a často byl perzekuován, vykázan nebo i popraven. Po letech se ukázalo, že měl pravdu a na to by vědci měli pamatovat. Alternativní věda nic neuděluje (žádné balvany), vědci udělují, kritizují, někdy i urážejí. Měli by prozkoumat i své srdce a svůj přístup. Géniové mají největší problém, přijdou s něčím novým a ostatní tomu nerozumějí, nevěří mu a on vidí něco, co ostatní nevidí.“* **Jaroslav Dušek** si myslí, že nemá cenu nikoho přesvědčovat, nemá cenu se s nikým hádat. Společná komunikace, by neměla spočívat ve slovech *„usvědčím vás!“* Jeho názor je - společně se k něčemu dobrat.

Roman Mlejnek na vztah vědy a alternativní vědy reaguje: „*Bude-li nějaký „postoj“ vědy na jedné straně a pseudovědy na druhé straně, tak to bude jako v té pohádce ...po milión prvé, po milion druhé, po milion třetí... Stále dokola nepochopení, rozdělení, odcizení... Nejde ani tak o jednu nebo druhou stranu mince, ale o „postoj“ (já – ty, my – on). Věda i pseudověda je pouze naše rozdělení, náš výtvar. Nebude-li rozdělení, bude pochopení, objetí... Vše kolem nás je v jednotě, ale člověk je se svým věděním rozpolcený, vykořeněný, hledající. A zatím nám ještě nedochází, že zakopaný pes je právě v tom našem Věděni. Ať již vědeckém nebo pseudovědeckém... stejně je vše jinak.“*

Jitka Kučná odpovídá, že si vědci umějí vše vysvětlit, vzít na vše nějakou poučku, měřicí přístroje a mají hned vše jasné. Ti druzí sice berou tyto poznatky na vědomí, ale sami pochybují a vznášejí se v jiných dimenzích. Dodává: „*Nevím, co k tomu říct. Jsou obě strany vůči sobě nesmiřitelné? Je to vždy o lidech, jak se dokáží pochopit navzájem.“*

Hodnocení

Respondenti se při zamyšleních na uvedené téma rozdělili zhruba na dva tábory. **Jiří Grygar** vztah mezi skutečnou vědou a tzv. alternativní vědou označil za zcela antagonistický, chápe tento vztah jako rozpor, který prakticky není možno jakkoliv zmírnit. Všichni ostatní se spíše přikláněli k názoru, že by skutečná věda měla tzv. alternativní postupy začít vnímat, snažit se v nich nacházet i některá pozitiva a ne je šmahem odmítat. K takovému názoru se pod vlivem myšlenek, vyjádřených ve všech popsanych rozhovorech na toto téma, přikláním i já.

Třetí téma

Jak by se dospělí měli vzdělávat, aby mohli předávat zkušenosti v pozitivním slova smyslu dětem. Jak reagovat na nevhodný zážitek dítěte (např. při operaci vidělo samo sebe, slyšelo, co si lékaři povídají, apod.)?

Jaroslav Dušek: „*Mě jako člověka nezajímá, co je označováno za alternativní přístupy. Nejcennější je lidem poskytnout tu možnost, aby přitáhli pozornost dovnitř. Myslím si, že jeden z nejvýznamnějších problémů běžného způsobu uvažování je, že neustále někdo odvádí naši pozornost, odtahuje nás na něco, třeba reiki a jiné alternativy, někde nás to*

tahá. Klíčové je otočit tuhle práci s pozorností – otočit ji dovnitř, k sobě a zkoumat sám v sobě, jak reaguje moje tělo, co mě sděluje. Zkrátka otočit pozornost více a více k sobě.“

Na nevšední zážitek dítěte, když po operaci tvrdí, že vidělo své tělo a slyšelo, co si lékaři povídají, reagoval **Jiří Grygar**: *„Subjektivní výpovědi se často hodně liší od objektivně ověřitelného děje, i když je člověk zdravý a bdělý. Tím spíše pak výpovědi v situaci, kdy je člověk pod vlivem narkotik, nebo i během spánku, kdy se téměř každému zdají často velmi bizarní sny.“*

Petr Velechovský nevšední zážitky ať už dítěte nebo dospělého vnímá jako přirozený jev, kdy duše vlivem narkózy opouští tělo a pozoruje vše zvenku. *„Školská medicína tomu nerozumí, protože na žádnou duši nevěří, tím si znemožňuje pochopení.“*

Igor Chaun o takovém zážitku povídá: *„...budu mít obrovskou radost, budu šťastný, že mohu slyšet nějaký autentický příběh, z něhož si já sám doskládám svou osobní skládanku. Já o sobě říkám a rád přiznávám, že nejsem stoprocentně přesvědčený o tom všem, ale jenom asi z 97 procent a ony ty 3 procenta zdravých pochybností vždy rády uslyší třeba desetiletého chlapce, který bude vykládat o tom, co zažil, když vyletěl z těla, co slyšel a viděl. To bude potvrzení správnosti oněch 97 procent.“*

Roman Mlejnek: *„Neobvyklé zážitky (nejsou-li pouze naše snová hra plná naděje na lepší zítřky) jsou velice vzácné. Většinou máme tzv. obvyklé zážitky. Ne, že by neobvyklé, záhadné, tajemné, nepochopitelné... neexistovalo. Existuje! Je všude okolo nás. Volá na nás ze všech stran. Náš program je ale nastaven na „zničení krtka“. Vše nějak odůvodníme, zaškatulkujeme, vytěsníme, převedeme, bezpečně uložíme... Kdyby to snad náhodou nešlo, tak to je možná naše první nahlédnutí do hlubiny „nevědění“. Najednou Nevíme a plně si to uvědomujeme. Plně to prožíváme a před Hlubinou Neutikáme. Jsou to velice vzácné chvíle! Osobně mně je jedno, jestli svědek „neobvyklého zážitku“ je věrohodný nebo nevěrohodný. Pouze je to vždy velká příležitost mu podat ruku, aby nedostal závrať z té nekonečné hloubky. Hluboké propasti Nicoty! Proti té Propasti je i Naše Smrt pouze „růžovým dýchánkem a čajem o páté.“*

Jitka Kučná má k tomuto tématu tento náhled: „Zažila jsem na vlastní kůži několik nevysvětlitelných zážitků a pocitů, takže věřím, že vše se vědecky vysvětlit nedá. Existuje něco, co nikdo žijící na této planetě logicky nevysvětlí, ať to nazýváme jakýmikoliv pojmy - klinická smrt, předtucha, setkání s duchem zemřelého, atd.“

Hodnocení

Skepticky se k otázce nevysvětlitelných zážitků podle očekávání vyjádřil **Jiří Grygar**. Naopak všichni ostatní se buď s podobným zážitkem setkali osobně, nebo o něm alespoň slyšeli od důvěryhodného zdroje. Popis zážitku, kdy pacient při operaci jakoby shora pozoroval sám sebe a slyšel rozhovor lékařů, je v současné době velmi častý. Někteří respondenti, jako např. **Petr Velechovský**, takový zážitek přičítají lidské duši, která v daném okamžiku opouští tělo. Všichni ostatní o existenci různých nevysvětlitelných jevů nepochybují, ale vysvětlení podat nemohou. Ze své praxe při sbírání materiálů k této práci mohou potvrdit, že jsem se s některými takovými jevy osobně setkala a stejně jako ostatní pro ně nemám racionální vysvětlení.

Čtvrté téma

Jaký je váš vztah k tradičním církvím?

Jiří Grygar: „To je různé k různým církvím. Příznivý vztah mám k církvím křesťanským a k judaismu. Ostatní církve jsou mi svým učením velmi vzdálené a ještě více jsem kritický k různým módním sektám, jako jsou scientologové, Svědci Jehovovi apod.“

Jaroslav Dušek není v církvi žádné a jeho názor je, že lidé, kteří jsou v církvích, potřebují, aby za ně někdo rozhodoval, potřebují někoho nad sebou, protože se cítí sami nekompetentní. Odpovídá: „Být v nějaké církvi mně smysl nedává, já jsem k tomu nebyl v dětství veden, našel jsem si cestu sám, svoji osobní. Neměl jsem žádného pomocníka, potkal jsem velmi mnoho zajímavých lidí, kteří mě inspirovali v mnohém, ale aby mně někdo říkal, co si mám myslet, to ne, to si rozhodnu sám.“

Pro **Petra Velechovského** je církev mocenská organizace, připouští však, že pro mnoho lidí může být v určitém úseku jejich životní cesty velmi užitečná.

Igor Chaun vidí církev jako sdružení lidí za účelem společné víry, za účelem modlitby a společné cesty k Bohu. Ale vidí v tom i možnost manipulace. Při našem povídání řekl: *„Nový papež František veřejně řekl v rozhovoru pro argentinské noviny, že v Římě je pedofilní větev kardinálů a také větev korupční. A řekl to nahlas. A to je taky církev. To už je pak něco jiného než služba Bohu. Takže nesudme, stejně ve finále přijdeme na to, že musíme každý sám hledat v sobě.“*

Další úvaha **Igora Chauna**: *„Není v pořádku, když se mezi Boha a věřícího staví církev. Já věřím, že se dostáváme do času, kdy si připomeneme, že církev není nutným zprostředkovatelem našeho vztahu k Bohu. To telefonní číslo můžeme vytočit sami. Pokud někdo potřebuje církev, je to v pořádku. Ale ten vtip je v tom, že institucionální církev potřebuje věřícího, zatím co věřící církev nepotřebuje. Z toho plyne určitá nerovnost. Věřící může církev přijmout, ale církev bez věřícího ztrácí smysl, a proto někdy dochází k manipulaci.“*

Roman Mlejnek vtipně reaguje, že se těší, až jednou všechny církve zaniknou, ale asi se bude těšit hodně dlouho, protože církve jen tak nezaniknou. *„Strach vykročit do neznáma zde bude přetrvávat, kdo má odvalu vykročit do neprobádaného, nepotřebuje církev.“* Následovala další úvaha o církvi: *„Když píš, že církve jen tak nezaniknou, tak to samozřejmě nevím. Nevím, co bude zítra. Třeba se tak stane již zítra. A právě z toho důvodu si dovoluji tvrdit, že se tak nestane nikdy. Čekat nemá smysl, klidně se vzdám i svého těšení. Ostatně jsem to psal s nadsázkou. A nyní alespoň trochu vážně. Církve jsou archaické. Decentně psáno, jsou archaickým institutem žijícím z minulosti. Přežívají-li, tak pouze z důvodu „nabídky a poptávky“. Oboje tvoříme sami, mnohdy souběžně. Nechá se to napsat mnoha jinými způsoby, ale výsledek bude stále stejně „zbytečný“ (slepá kolej uprostřed živoucího nádraží). Církve zde budou do doby, dokud se důkladně nepodíváme sami na sebe. A to je možné jen v přítomnosti. V budoucnosti se církve zákonitě vypaří, i kdyby snad na periférii někde přeživaly.“*

Jitka Kučná: *„Církev je pouze mocenský orgán, takový stát ve státě, kde jde jen o moc, majetek, okázalost.“*

Hodnocení

Opět se projevil rozpor mezi zastánci tzv. alternativních postupů a vědeckým pracovníkem, tentokrát trochu překvapivě obráceně, než bych čekala. **Jiří Grygar** přiznal svůj pozitivní vztah ke křesťanské církvi a judaismu, ostatní respondenti vesměs církve coby instituce neuznávají. Někteří církev odmítají zcela striktně jako mocenský orgán, někteří ale připouštějí, že víra a církev může být pro řadu lidských jedinců pozitivní a že jim může pomáhat při řešení životních problémů. Osobně se domnívám, že víra v nějaký universální princip k lidskému životu patří a že sdružení lidí stejné víry v nějakém spolku, ve kterém ale nejde jen o peníze a moc, může být prospěšná.

Páté téma

Máte o svém přístupu (cestě) někdy pochybnosti? Pokud ano, jaké, jak často, jak je zkoušíte zahánět?

Jiří Grygar odpovídá: *„Určitě mám takové pochybnosti a to i tehdy, když se mi zdá, že jsem danou otázku vyřešil správně. V tom právě spočívá princip skeptické metody, která se ve vědě osvědčila: jedině díky pochybnostem lze ve vědě úspěšně pokračovat. Tím se právě věda liší od arogantní a sebevědomé pavědy, která pochybnosti nepřipouští.“*

Petr Velechovský říká, že neustále zkoumá, jestli všechny informace do sebe zapadají. A pokud ne, tak nejsou pravdivé. *„Z mého pohledu je svět dokonalý a vše souvisí se vším.“*

Jaroslav Dušek o své cestě nepochybuje a jeho názory v tomto směru jsem načrtla již v části práce při představování respondentů.

U **Igora Chauna** jsem se snažila zaznamenat výpověď o tom, kdy u něj došlo ke zlomu, kdy se začal zabývat duchovní tematikou a rozhodl se jít tou tzv. nevědeckou cestou. Jeho odpověď má své kouzlo: *„Nebyl to zlom, ale postupné nalamování. Vezmeme valoun a jakoby byl pod nějakým nánosem a ty jemné náznaky a ta voda, ten proud té vody pořád smýval a smýval ty nánosy na valounu a začal jsem vnímat, že něco probleskuje. Už mě ten valoun pravdy probleskuje z říčního dna. Nebyl to zlom, ale plynulý tok řeky a není to ukončený proces. A protože jsem ukecaný, tak o tom umím mluvit,“* dodává s úsměvem.

Roman Mlejnek: „Stále jen žasnu. Žasnu bez přístupu. Možná proto, jak moc žasnu, tak se neptám. Na to mě upozornila jedna paní při besedě o jeskyních. Lidé se mě ptali na jeskyně, propasti, na tmu, na ticho... a pak se ta paní zeptala, zda i já se ptám. Najednou mi to připadalo legrační, že se vlastně neptám. Když odpovídám, tak si vymyslím podle Ticha. Když je Mnoho Ticha, vymyslím si jen nepatrně, když je Méně Ticha, vymyslím si více. Sám se ale neptám. Po besedě jsem o tom trochu „přemýšlel“ (mimo to jsem si dal závazek se občas také na něco zeptat) a záhadu vyřešil. U mě je to spojené se sjednocením pochybností a nepochybností. Jak na potvoru v tom nevidím zase rozdíl. Ani v tom, zda něco zaháním nebo naopak nezaháním. Vždyť to vyjde nastejno. Opravdu nadbytečná energie (zahánět, nezahánět, pochybovat, nepochybovat...). Raději jdu do lesa nebo k rybníku pozorovat brouky rákosníčky.“

Jitku Kučnou vedou pochybnosti k dalšímu poznávání.

Hodnocení

Pochybnosti o tom, co vidíme a slyšíme i o nás samotných, provázejí téměř každého člověka po celý život. V tomto směru se vyjádřili prakticky všichni respondenti ve svých zamyšleních na toto téma. Výjimkou je tentokrát paradoxně **Jaroslav Dušek**, který pochybnosti považuje za jed a o chybách prohlásil, že neexistují, protože často to, co považujeme za chybu, se časem ukáže jako přednost. Má zkušenost ale potvrzuje myšlenky **Jiřího Grygara**, že člověk má stále mít pochybnosti o svém jednání a to i v okamžiku, kdy se domnívá, že postupuje zcela správně. Souhlasím také s názhem **Jitky Kučné**, že pochybnosti jsou hnacím motorem k dalšímu poznávání.

Šesté téma

Jak pohlížíte na skutečnost, že děti se ve škole učí matematice, fyzice, přírodním zákonům, dozvědí se o morálce, ale že existuje mnoho otázek, na které jim neumíme odpověď dát, třeba jaký je smysl života, zda život existuje jen na naší planetě, apod.?

Jiří Grygar: „Myslím, že by bylo dobré dětem ve vhodné chvíli sdělit, že vědecké poznání je neúplné a místy i omylné. Vědu je dětem třeba představovat jako otevřený systém hledání odpovědí na otázky, které v dané chvíli již umíme zformulovat, ale na něž zatím nemáme kloudnou odpověď.“

Petr Velechovský: „Vnímám to jako logický důsledek striktně „vědeckého“ a materialistického pohledu na život. Při tom nedáváme dětem možnost zvolit, jaký pohled na život chtějí žít. Tváříme se, že vědecký pohled je ten jediný správný.“

Roman Mlejnek reaguje: „A proto děti učíme. Aby se děti staly dospělými. Jako my! My rozdělujeme. Jednou jsme šťastní a pak zase nešťastní. Jednou milujeme, v zápětí nenávidíme. To jsou naše odpovědi. To je naše předávání vědomostí, naše výchova, naše školy... Když to nebude fyzika, matematika, politika... tak to budou úvahy o životě na jiných planetách, smyslu života... Socialismus, kapitalismus, demokracie, meditace od A do Z... Materiální svět bude vystřídán duchovním světem. Přeskakovat z jednoho břehu na druhý je pro nás atraktivní z hlediska udržování kmitočtu vlastního Ega (Já jsem takový, Já jsem makový...). Při přeskakování nevidíme řeku mezi břehy. Když ji náhodou zahlédneme, zase se bojíme nahlédnout do hlubin. Celek je Tichý, Mlčící. Naše děti budou upovídáné, chytré, plné vědomostí... A jaký zde je vlastně problém? Není zde žádný problém. Pouze my jsme problém! Materiální ani duchovní, alternativní ani nealternativní nauky nic nezachrání. Přesto je třeba začít u nauk. Přesto je třeba vytvořit břehy.“

Jitka Kučná to vidí tak, že když my sami na řadu otázek o smyslu života neznáme odpověď, není nutné děti trápit tím, aby se těmito otázkami zabývaly. Dětem se lze přiznat k tomu, že na některé otázky lidstvo jako celek nezná odpověď a ona nemá strach, že by byly děti o něco ochuzeny: „Právě poznáváním přírodních i sociálních zákonů a přemýšlením o nich si děti současně vytvářejí svoje názory na otázky vědy, duchovna, atd.“

Hodnocení

V oblasti náhledu na způsob výuky a výchovy dětí se respondenti nějak radikálně nelišili. Otázky o smyslu života a o životě ve vesmíru vůbec neumí dobře vyložit ani současní vědci, ani seriózní zastánci tzv. alternativní vědy. **Petr Velechovský** kritizuje příliš materiálně zaměřenou výchovu, **Roman Mlejnek** předpovídá, že v budoucnu bude náš materiální svět nahrazen světem duchovním. Jednoznačný závěr prostě neexistuje.

Sedmé téma

Jak nahlížíte na názory ostatních osobnosti, které se k tématu tzv. alternativní vědy veřejně vyjadřují? (Jak se aktéři rozhovorů znají a jaký je náhled na názory a postoje ostatních?)

Jiří Grygar se vyjadřuje k názorům **Jaroslava Duška**: „*Názory pana Jaroslava Duška odměnil klub Sisyfos v r. 2007 stříbrným bludným balvanem za "dobré šamanské rady pro každý den."* Nijak ho to ocenění nezměnilo, takže jeho názory na svět a vědu lze sotva brát vážně.“

Jaroslav Dušek na klub **Sisyfos** reaguje tak, že zná některé osoby, kterým klub udělil Bludné kameny a tvrdí: „*Dám příklad RNDr. Emila Páleše, chtěl důkazy tvrzení klubu Sisyfos, ale oni rovnou napsali, že je to bláznivé myšlení. Dobře, tak nám to vyvraťte vědeckou metodou, že jsou to nesmysly a oni nic. Emil Páleš nesouhlasil a tvrdil, že Sisyfos nemohl číst jeho knihy, že mu vyčítají opak, co píše ve svých knihách a žádal veřejnou omluvu, protože je bojovný a vadí mu, že klub Sisyfos svévolně uděluje nějaká negativní „ocenění“.* **Jaroslav Dušek** svoji filosofii pak ještě rozvíjí: „*Existuje jediné přikázání, jedna alternativa: miluj! A od toho se vše odvíjí, neboť to ovlivňuje naše konání. Milujte - to je ta skutečná alternativa. To je celý. Je pak jedno, co děláte, tam není podstatný, jestli je to Reiki, švejky nebo mejky, podstatný je v jakém stavu vědomí. Můžete být prodavačka, dělník, ale pokud chceme a děláme něco ze srdce a rádi, tak děláme alternativu. Alternativa spočívá v tom, že milujete, co děláte. A to je celej klíč, protože pak je jedno, co děláte.*“

Petr Velechovský o klubu **Sisyfos** prohlašuje: „*Je to samozvaná skupina, která se neobtěžuje zkoumáním a poznáním toho, co kritizují.*“ Uvedl to jako reakci na hodnocení metody Modrá alfa od Českého klubu **Sisyfos**: „*Jsou to pusté výmysly bez jakékoliv opory ve fyzikální či biologické realitě.*“

Roman Mlejnek „*S Jaroslavem Duškem jsem tak nějak na dálku spojen. Mám jej rád! Je jako můj brácha. Možná bych to mohl také napsat, že mu věřím na 100% (dobře, tak mu na 100% nevěřím). Tím nemyslím jen na 99,9%. To by bylo málo. Jaroslav Dušek, kdyby na jevišti na lidi vyplazoval jazyk, tak mě to neurazí, nepohorší. Kdybych se třeba dozvěděl, že to je „masový vrah“ (což on svým způsobem je), tak budu dál v klidu louskat*

buráky a jen prohodím: „Máte, co jste chtěli!!! Moudrost a hloubka Toltéků je v nás skryta. V Jardovi je Tolték odkrytý. Proto jsou hry vyprodané. Jarda je Tolték, i když si strašně vymýšlí!“

Jitka Kučná zná představení Čtyři Dohody jen z vyprávění od přátel, jistě jsou přínosem pro mnohé lidi, kteří něco neustále hledají. Jako východisko z neuspokojivého stavu světa myšlenkový proud čtyř dohod neuznává, ale také je neztrácuje: *„Myslím, že tyto myšlenky jsou těžko proveditelné v průběhu života, ale jistě není na závadu o nich přemýšlet.“*

Všech respondentů jsem se také otázala, jestli vědí o Chaunově Goscha TV a co na to říkají. Ráda připustím, že jsem byla jako první, která se tak zeptala pana doktora **Jiřího Grygara**, co říká o **Goscha TV**, případně co by na to mohl říct klub **Sisyfos**. Odpověď zněla: *„O Goscha TV nic nevím, je to pro mě novinka.“*

Petr Velechovský na stejnou otázku odpověděl: *„Znám dobře, pro „gošárníky“ jsem dvakrát přednášel. Atmosféra této skupiny byla velmi příjemná a otevřená.“*

Roman Mlejnek reagoval: *„Něco jsem o tom slyšel. Ale já jako malý kluk také chodil do Pionýra a hráli jsme si v temném lese na schovávanou... A bylo to fajn.“*

Názor **Jitky Kučné** je více autentický, protože se jednoho semináře „gošárníků“ účastnila: *„Igor Chaun je velmi charismatický a všichni na něm visí očima, hltají jeho slova, zbožňují ho. Je pro ně guru, který cokoliv řekne, je pravda. K jeho cti lze říci, že dokáže přijmout i názor oponentní, dát mu prostor. Ovšem obávám se, že ostatní ve skupině oponentní názor nemají rádi. Vidím to, že pro vznik skupiny je potřeba silná osobnost, která všechny stmelí a přesvědčí je o správnosti jejich názorů, pokud tento vůdce ze skupiny odejde, nemusí skupina mít již takovou sílu.“*

Ještě podotázka: „A co udílení bludných balvanů Českého klubu Sisyfos?“

Jitka Kučná: *„Co člověk, to názor. Jedni měří, dokazují, bádají a druzí přemýšlejí, medituji, vznášejí se v druhých světech. Vidím ale, že nesmějí být nesmiřitelní.“*

Roman Mlejnek: *„Zaplat' Pán Bůh, že něco takového existuje! Za chvíli bychom věřili úplně všemu. Sisyfos nás drží dál od „víry“ (i když Jiří Grygar je třeba „věřící“ člověk – myslím, že to sám někde říkal). Sisyfos má pravdu. Ještě by měl vzniknout Klub, který by*

nás držel dál od „nevíry“. Alespoň by se to vyrovnalo. Takový klub by měl rovněž pravdu. Protože „víra a nevíra“ (pochybování – nepochybování) je zase jen naše interpretace a zbytečné škatulky navíc. Nebo snad existuje „pravá víra“ a „ještě pravější víra“ nebo „pravé nepochybování“?... Ano! Všechno existuje. My sami tvoříme tento svět. A není problém vytvořit (nebo naopak vyvrátit, zničit) jakoukoli víru nebo nevíru, vědu nebo pseudovědu. Roztrhat dokázané, nedokázané slepit, nevědecké prohlásit za vědecké a obráceně a zase jinak a tak dál, stále dokola. Zaplať, Satane, že to dokážeme! Protože my stejně vše rozdělíme, abychom mohli sloužit (toužit)... Rozštěpený člověk otročí vždy. A je jedno komu. Doporučuji se raději odevzdat Satanovi. A hlavně (a to podtrhuji) s ním Nebojovat! Prohrát! S úsměvem! Když to nedokázal Bůh (a pořád s Ďáblem bojuje prostřednictvím nás samotných), tak to zbude na nás...“

Hodnocení

Závěrečné **sedmé téma** jsem úmyslně zvolila poněkud konfrontační, věděla jsem, že jednotliví respondenti nemusejí mít o sobě navzájem zcela lichotivé mínění. Zjistila jsem však, že se v rozhovorech vyjadřovali o ostatních korektně, sice samozřejmě kritizovali případné odlišné názory, ale v žádném případě se nesnížili k osobním útokům. Považuji je všechny za profesionály, i když u některých jsem občas těžko luštila tajenky jejich myšlenek v rozhovoru obsažené.

7 ZÁVĚR

Již před nástupem ke studiu jsem se setkávala s tím, jak mnoho lidí se zajímá o esoteriku, o různé jevy, které nejsou snadno popsatelné současnou vážnou vědou, a které se pokouší vyložit (nebo je využít) tzv. alternativní věda. Při studiu sociální pedagogiky jako vědy, která se zabývá výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých, která je zaměřena na výchovu a pomoc rodinám s problémovými dětmi, na skupiny mládeže ohrožené drogami, na jedince propuštěné z vazby aj. (Průcha, Mareš, Walterová: Pedagogický slovník), jsem si uvědomila, že o nejrůznějších alternativních metodách či meditačních aktivitách se teorie sociální pedagogiky nezmiňuje. Ani další související vědní disciplíny jako psychologie, sociologie, obecná pedagogika, speciální pedagogika, biologie, ekonomie, politologie nebo právní vědy se takovým tématem nezabývají. Přitom je tento fenomén v současné době natolik rozšířený, že se mu zřejmě při práci s dětmi či dospělými nelze téměř vyhnout. Chtěla jsem zjistit, jak by mohli pedagogičtí či sociální pracovníci na dotazy dětí či klientů různých sociálních zařízení v uvedeném směru reagovat, případně zda by bylo možné některé metody tzv. alternativní vědy v praxi využít. Vedla mne k tomu i skutečnost, že rozvoj svobodného myšlení v naší společnosti po roce 1989 se významně projevil i v oblasti školství. Dnes existuje řada nových typů škol, jsou školy soukromé, církevní, otevřel se prostor pro alternativní programy a formy vzdělávání např. ve školách waldorfských, ve školách typu Montessori, apod. Výchova je více zaměřena individuálně, více se bere ohled na poznatky z psychologie a hledá se pomoc pro děti, které byly dříve vyřazeny z klasické základní školy pro poruchy učení či chování. Rozvinula se činnost pedagogicko-psychologických poraden, pracují speciálně pedagogická centra či střediska výchovné péče.

Abych mohla aspoň částečně najít odpověď na otázky, které se při pohledu na tzv. alternativní vědu nabízejí, začala jsem sbírat poznatky. Na vlastní kůži jsem řadu metod z této oblasti vyzkoušela a pokusila se je popsat. Realizovala jsem kvalitativní výzkum, provedený formou hloubkového řízeného rozhovoru s malou skupinou respondentů. Všem respondentům jsem **položila stejné otázky** týkající se daného tématu a jejich odpovědi zaznamenala. Poskytlo mně to možnost setkání s významnými lidmi, kteří v životě něco dokázali, jsou vesměs veřejně známí a mojí úlohou bylo vysledovat rozlišnosti v jejich názorech. **Tyto osobnosti se liší v osobním zaměření, v duchovním či materiálním náhledu na svět**, v pohledu na stupeň rozvoje současné vědy a tím

i v jejich pedagogických názorech, tedy v náhledu na vzdělání, výchovu i sebevzdělávání a sebevýchovu. Výsledky rozhovorů mě vedou k tomu, že si dovolím oslovené respondenty v náhledu na tzv. alternativní vědu rozdělit **do několika skupin:**

Zcela odmítavé až téměř rozhořčené stanovisko zaujala členka klubu Sisyfos **Věra Nosková**, která mi sice neposkytla rozhovor, ale vyjádřila svůj názor písemně.

Odmítavý, ale poněkud smířlivější názor projevil v rozhovoru další člen klubu **Sisyfos Jiří Grygar**. Vidí v pseudovědě módní nesmysly, meditační aktivity považuje za podřadné, ale neznamená to, že by se o nich v pedagogické praxi nemělo vůbec mluvit. Církve jako takové neodmítá, přiklání se ke křesťanství a judaismu, k ostatním se staví kriticky. Pochybuje o všem i o sobě a podle něj právě díky pochybnostem lze ve vědě dosáhnout výsledků. Názory **Jaroslava Duška** nebere vážně a o aktivitách **Goscha TV Igora Chauna** se dozvěděl až při našem rozhovoru.

V další skupině jsou osoby, které lze **označit za „střed“** a které uznávají řadu metod, které alternativní věda přináší. Snahu o objektivnost a zcela racionální pohled projevila **Jitka Kučná**, která přímé využití alternativních postupů nedoporučuje, ale s některými nevysvětlitelnými jevy se osobně setkala a souhlasí s tím, že by se o nich alespoň mohlo mluvit.

Jaroslav Dušek preferuje individuální přístup k dětem, věda a tzv. pseudověda by se měly navzájem vnímat, věda má až příliš velký vliv oproti duchovnu. Kritizuje, že skeptičtí vědci udělují „Bludné balvany“ a poukazuje na to, že alternativní věda nikoho nenapadá a nic neuděluje. Klíčové poznání vidí v každém z nás, žádá otočit pozornost dovnitř, k sobě. Nepotřebuje církev jako někoho, kdo by rozhodoval za něj. **Klubu Sisyfos vyčítá**, že uděluje svévolně negativní ocenění.

Igor Chaun se domnívá, že jsme vědce nadřadili jako nějakou aristokratickou kastu, ale že stejně každého jedince čeká osobní prozření. Církev neodmítá, pokud jde o společné sdílení a o modlitby, ale poukazuje také na korupci v církvi a na to, že církev věřícího potřebuje, ale věřící církev ne.

Poslední skupinu tvoří osobnosti, které **o významu alternativní vědy nepochybují**. **Roman Mlejnek** věří, že se meditační aktivity dají aplikovat do pedagogické praxe hladce,

ale jeho hluboce filosofické odpovědi jsem někdy ne zcela pochopila. Myslí, že by bylo nejlepší, kdyby církve zanikly, a zabývání se pochybnostmi označuje za plýtvání energií. Jaroslava Duška uznává, vidí v něm Toltéka, i když si podle jeho slov strašně vymýšlí, k Igoru Chaunovi se vyjádřil poněkud ironicky.

Petr Velechovský tvrdí, že má od učitelů pozitivní zpětnou vazbu, když s velmi dobrým efektem zařadili do výuky meditační aktivity. Podle jeho slov se věda vědecky nechová, to, že jediné vědecký pohled je ten správný, považuje za iluzi. Odsuzuje církev, kterou pokládá za mocenskou organizaci, ale připouští, že může být v určitém úseku lidského života užitečná. **Igora Chauna** a jeho příznivce „gošárníky“ vnímá pozitivně. **Spolek Sisyfos** je pro něj samozvaná skupina, která se neobtěžuje zkoumáním.

Závěrem nabízím svůj náhled na otázku, v čem je alternativní věda přínosem a v čem nepravdivá až naivní, který vyplynul z provedeného průzkumu. U **Jaroslava Duška, Igora Chauna, Romana Mlejníka** je vidět entuziasmus, duchovní hledání, sebevzdělání, sebevýchova, optimistický pohled na svět. Rozum se však někdy může pozastavit nad tím, co je mu předkládáno k uvěření. V alternativních vědách je občas možno najít kompenzaci depresí, někdy možná lepší než užívání antidepresiv. Myslím, že lidem vyhovuje působivá hra slov, únik od vědy do snění, do radosti ze stereotypního života, návrat do dětství, útěk před realitou. Když se člověk cítí smutný, pak mluvené vtípné slovo charismatického **Jaroslava Duška** může osvěžit duši. Mluví bosý, sám na jevišti a kvalitní formou prodává nepravděpodobný obsah. Lidem to nevadí, chtějí utéct z nudné reality, baví se a smějí, pociťují pozitivní energii. Jsem přesvědčena, že je potřeba mít ve společnosti **vědce a věřící**, protože se vzájemně doplňují, bojují spolu, ale potřebují se. Nikdo dodnes nezná recept na smysluplný život, tyto otázky si pokládal už Aristoteles a spoustu dalších osobností, o kterých se dodnes učíme. Odpověď jsem nenašla ani u mých respondentů. Alternativní vědy, které jsem popsala, mohou některým lidem pomoci jako terapie, ale je také možné, že si někdo víc slibuje, než od těchto metod dostane. Rozhodně nejde pominout, že spousta věštců, léčitelů apod. má dnes mnoho příznivců. Knihy a záplava internetových odkazů to dokazuje. Není pochyb, že esoterika, nebo říkejme pseudověda je dnes všude kolem nás. Nevím, zda strhává lidi do bludů nebo pomáhá a posunuje myšlení pozitivně. Nejspíše obojí. Vlastně mohu tento výzkum v terénu uzavřít tak, že si k otázkám vědy kontra tzv. alternativní vědy každý vytvoří svoje stanovisko, svůj názor a to hlavně dle svých životních zkušeností sám. Některé metody bych zařadila dětem a dospívajícím

do předmětu **Život**. Nemyslím, aby jimi prošli hned prakticky, ale seznámili se alespoň se základními pojmy a získali přehled. Pak, na prahu dospělosti nebo dospělí jedinci se mohou sami rozhodnout.

Zajímavý text odkazující k tomu, že podobnou problematikou se zabývaly již generace mnoho století a tisíciletí před námi, jsem našla v knize Carla Sagana *The Demon-Haunted World, Science As a Candle in the Dark* (Démonický strašidelný svět s podtitulem: Věda jako svíčka v temnotě), z níž na závěr uvádím krátký úryvek:

*„Věda v nás vzbuzuje pocit úžasu. Ale stejně tak to dokáže i pseudověda. Nedostatečná a špatná popularizace vědy způsobuje, že místa v poznání, která nejsou dobře vysvětlená, promptně vyplní pseudověda. Pokud by byla všechna vědecká tvrzení zcela jasná a požadovala by dostatečné důkazy, než budou jejich závěry přijaty, neexistoval by žádný prostor pro pseudovědu. Každá generace se obává, že vzdělávací standardy se v její době rozpadají. Jeden z nejstarších krátkých esejů v lidské historii, pocházející od Sumerů z doby před 4000 lety, lamentuje nad tím, že mladí lidé jsou katastrofálně nevzdělanější než generace předcházející. Před 24 stoletími, stárnoucí a nevrlý Platón v knize *Zákony*, část VII., podal svou definici vědecké ngramotnosti“:*

„Negramotný v oblasti vědy je ten, kdo není schopen napočítat do tří, nebo rozlišovat lichá od sudých čísel, nebo neumí počítat vůbec, kdo nerozezná den a noc, a kdo nechápe, že Slunce, Měsíc a další hvězdy se otáčejí... Domnívám se, že všichni svobodní lidé by se měli naučit co nejvíce z těchto oborů vědění, stejně jako se učí každé dítě v Egyptě abecedu. V této zemi byly vymyšleny matematické hry pro děti, které se tak učí prostřednictvím potěšení a pobavení.“

„Nevím, jak rozsah neznalosti vědy a matematiky přispěl k úpadku ve starých Aténách, ale vím, že důsledky vědecké ngramotnosti jsou mnohem nebezpečnější v naší době,“ dodává autor knihy. (Sagan, 2011 s. 134)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. GROF, S. *Psychologie budoucnosti*. 2. vydání. Praha: Argo, 2007. 392 s. ISBN 978-80-7203-937
2. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 2. vydání. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4
3. HEŘT, J. *Alternativní medicína a léčitelství*. 1. vydání. Praha: Nakladatel Věra Nosková, 2011. 240 s. ISBN 978-80-87373-15-6
4. HEŘT, J., ZLATNÍK, Č. *Věda kontra iracionalita*. 1. vydání. Praha: Nakladatel Věra Nosková, 2008. 180 s. ISBN 80-903320-4-8
5. JUNG, G. *Duše moderního člověka*. Brno: Atlantis, 1994. 380 s., ISBN 80-7108-21-39
6. JŮZL, M. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010. 185 s. ISBN 978-80-87182-02-4
7. KUČEROVÁ, S. *Člověk-hodnoty-výchova*. 1. vydání. Brno: Manalon, 1996. 232 s. ISBN 80-85668-34-3
8. MLEJNEK, R. *Cesta slepých brouků*. 1. vydání. Vydáno vlastním nákladem, 2011. 256 s.
9. NARBY, J. *Kosmický had*. Praha: Rybka Publishers, 2006. 286 s. ISBN 80-87067-00-2
10. PRŮCHA, MAREŠ, WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál, 2003. 324 s. ISBN 978-80-262-0403-9
11. RUIZ, M. *Čtyři dohody, pracovní kniha*. Praha: Pragma, 2000. 196 s. ISBN 80-7205-925-4
12. SAGAN, C. *The Demon - Haunted World: Science As a Candle in the Dark*. New York: Random House, 2011. 480 s. ISBN 978-0394-535-128
13. SHARAMON, S. BAGINSKI, B. *Základní kniha o čakrách*. Praha: Pragma, 1993. 223 s. ISBN 80-85213-36-2
14. VELECHOVSKÝ, P., HAVELKA, J. *Modrá alfa, objevování skrytých schopností*. 1. vydání. Praha: nakladatelství BEN, 2002. 197 s. ISBN 80-86056-10-4
15. VÍZDAL, F. *Základy psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009. 186 s.

16. WEIS, B. *Mnoho životů, mnoho, mistrů*. 4. vydání. Praha: Metafora, 2012. 157 s. ISBN 978-80-7359-366-7.
17. STEIN, D. *Průvodce Reiki*. Praha: Volvox, Globator, 2004. 324 s.
ISBN 80-7207-531-4
18. ZIEGLER, B. *Zkušenosti s energií REIKI*. 1. vydání. Bratislava: Eugenika, 2000. 141 s.
ISBN 80-88913-52-7

Internetové zdroje:

www.cs.wikipedia.org

www.gosha.cz

www.sysifos.cz

www.showbiz.cz

SEZNAM OBRÁZKŮ

Silový, světelný spínač. CHO-KU-REI

Druhý symbol SEI-HE-KI

Třetí symbol HON-SHA-ZE-SHO-NEN

Obrázky čerpány ze zdroje:(<http://dotekyreiki.webnode.cz/reiki/reiki-i-iii->)